

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 17 november justerades.

§ 2 Avsägelse

Talmannen meddelade att *Göran Hargestam* (SD) avsagt sig uppdraget som ledamot av riksdagen.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 11 december kl. 14.00*.

§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2025/26:18 för torsdagen den 4 december i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från miljö- och jordbruksutskottet.

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2025/26:78 till konstitutionsutskottet

Motioner

2025/26:3858 och 3859 till miljö- och jordbruksutskottet

§ 6 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Civilutskottets betänkande

2025/26:CU1 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Socialförsäkringsutskottets betänkanden

2025/26:SfU1 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

2025/26:SfU3 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Svar på interpellationer

§ 7 Svar på interpellation 2025/26:85 om användningen av statsministerbostaden

Anf. 1 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Linus Sköld har frågat statsministern om statsministern bedömer att det var inom gällande regelverk att upplåta statsministerbostaden till en friskolas jubileumsfirande och hur statsministern avser att använda statsministerbostaden framöver.

Frågan har överlämnats till mig.

Sagerska huset kom ut för försäljning hösten 1988. Utrikesdepartementet förordade ett förvärv och att fastigheten skulle disponeras av Regeringskansliet. Förvärvet motiverades av säkerhetsskäl, då Sagerska huset låg vägg i vägg med Utrikesdepartementet. Bedömningen var att det från såväl säkerhets- som sekretessynpunkt var angeläget att man från statens sida hade full kontroll över den verksamhet som bedrevs inom fastigheten. I samband med dessa diskussioner uppmärksammades även ett behov av en permanent statsministerbostad. Det är i dag Statens fastighetsverk som förvaltar Sagerska huset.

En statsministerfamilj är i behov av omfattande skyddsåtgärder. När Sagerska huset skulle omvandlas till statsministerbostad ansåg Säkerhetspolisen att huset var lämpligt som statsministerbostad på grund av husets läge i anslutning till Regeringskansliets lokaler. För att ha rätt att vistas i huset ska man tillhöra familjen eller statsministerns arbetsomgivning eller vara inbjuden. En statsministerbostad ska med högt ställda krav på säkerhet samtidigt kunna erbjuda en trivsamt och avskild privat familjebostad samt ge goda möjligheter till representation.

Sagerska huset är statsministerns tjänstebostad, och det finns inga riktlinjer för hur statsministern eller dennes familj får nyttja bostaden. Att statsministern och övriga i familjen exempelvis kan ta emot ett större antal gäster i samband med privata evenemang kopplade till familjemedlemmarnas åtaganden och vardag ligger helt inom ramen för ett normalt nyttjande av en bostad. Däremot kan inte Sagerska huset upplåtas till externa aktörer och deras evenemang och aktiviteter.

Statsministern kan även i fortsättningen förväntas använda Sagerska huset såväl för familjens behov som för representation.

Anf. 2 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Inledningsvis har jag egentligen bara en enda, uppenbar fråga: Vad gör Niklas Wykman här?

Jag har ställt en fråga till statsministern om hur statsministern har använt och avser att använda statsministerns bostad. Varför är Niklas Wykman här och svarar på den frågan?

Anta att förhållandena var de omvända, att Niklas Wykman var den som företrädde ägaren av min bostad och ställde frågor till mig om hur jag använder min bostad. Skulle Niklas Wykman då tycka att det var en bra idé att jag överlät åt en av mina kollegor på jobbet att svara på frågan?

Det är nämligen så att Sagerska huset ägs av staten, det vill säga medborgarna. Medborgarnas främsta företrädare är riksdagen. Riksdagen utövar kontrollmakt över regeringen. I det här fallet är jag alltså ägarföreträdare och frågar den som disponerar Sagerska huset om hur han avser att disponera det framöver, och han skickar då en kollega att svara.

När Niklas Wykman kommer tillbaka till Finansdepartementet efter den här debatten tycker jag att han ska ringa till statsministern det första han gör och säga att det var pinsamt att behöva svara för hur du framöver ska använda din bostad.

Det här är, som Niklas Wykman påpekade, en privat bostad. Den får användas av privata skäl. Det är en förmån som statsministern har jämte sitt arvode på 204 000 kronor per månad och sitt rekreationsställe.

Och statsministern har verkligen gjort detta till en privat familjebostad. Han har gjort sig hemmastadd – byggt hemmagym, köpt inredning och fixat lampor. I början av mandatperioden kom ett stort avslöjande om att han hade inrett Sagerska palatset med prylar och hemmagym till ett värde av en halv miljon.

I ljuset av att statsministern har gjort sig hemmastadd och betraktar detta som en privat bostad blir det därför ännu märkligare att det är just Niklas Wykman som är här och svarar.

Min fråga inledningsvis är alltså: Vad gör Niklas Wykman här?

Anf. 3 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Det är en väldigt enkel fråga att svara på, eftersom det är Statens fastighetsverk som förvaltar de här bostäderna och jag är ansvarig för Statens fastighetsverk. Om Linus Sköld hade bemödat sig om en enda googling hade det varit klart för honom.

Anf. 4 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Självklart är Niklas Wykman ansvarig för Statens fastighetsverk. Jag har också listat ut att det är Niklas Wykmans skäl för att vara här. Men det är ju inte ett skäl till att föra statsministerns talan om hur han ska använda sin privata bostad som ägs av skattebetalarna.

Det som föranledde den här interpellationen var en inbjudan som hade gått ut till alumner vid en friskola. Att hålla rena lobbyevent för friskolor i statsministerbostaden måste ändå vara över gränsen för hur det är tänkt att den ska användas.

Jag tänker inte säga någonting om huruvida statsministern ska få ha fest eller inte i sin privata bostad. Det är klart att han ska få ha det. Det är klart att hans släkt ska få fira jämna födelsedagar på Harpsund. Det är klart att hans dotter ska få ha party med sin studentförening på Harpsund. Det

är klart att Kristerssons kompisar ska vara inbjudna på fest i Sagerska palatset.

Problemet i det här avseendet blir då vilka som är statsministerns kompisar. Vi vet sedan tidigare att statsministern har ägt en sommarstuga ihop med friskoleägare. Att Kristersson är kompis med hela friskolelobbyen är ju det som gör detta problematiskt. Det är inte i skattebetalarnas intresse att man ska ha friskolelobbyen på evenemang i Sagerska palatset.

Jag tycker att det är djupt olämpligt att upplåta statsministerns bostad – skattebetalarnas fastighet – till ett rent lobbyevent för en friskola. Tycker inte Niklas Wykman också det?

Anf. 5 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Ingenting, eller åtminstone väldigt lite, av det Linus Sköld sa stämmer eller har någonting med verkligheten att göra. Indignerat och i ett teatralt tonläge, som är ganska likt många andra socialdemokrater, försökte Linus Sköld sälja in en verklighet som inte stämmer. Det användes ord och begrepp som inte har med verkligheten eller det som har inträffat att göra.

Herr talman! Vi känner igen den teatrala tekniken hos många socialdemokrater. Kanske övar man på den på någon kurs eller liknande? Den gör dock inte osanningar till sanningar eller överklighet till verklighet. Saker och ting förhåller sig som de är på riktigt.

Linus Sköld upprepade gång på gång att det handlar om statsministerns privata bostad men vill ändå ha en publik debatt om hur den används. Det är ganska konstigt i grund och botten med tanke på den säkerhetssituation som råder i Sverige kring politiker, regeringsföreträdare och andra. Man arrangerar statsministerns liv på ett visst sätt som statsministern fullt ut inte kan styra över själv för att kunna garantera säkerhet för de i landet högst styrande personerna. Det är fullt naturligt; något annat vore konstigt.

Det är också fullt naturligt att ha vänner eller familj. Linus Sköld kanske drömmer sig tillbaka till en tid då familjemedlemmar bara var hemmafruar eller bihang och inte hade egna liv. Det är väl helt naturligt att även till exempel statsministerns fru i sin bostad ska kunna göra saker eller träffa personer? Evenemanget Linus Sköld hänvisar till har dock inte ägt rum i Sagerska.

Herr talman! Kanske bottnar allt detta i något slags frustration över hur det sett ut på sistone. Linus Sköld är mer än måttligt insinuant kring saker han menar har inträffat men har kanske glömt bort att Göran Persson, om jag förstod det rätt, träffade byggnadsinspektören som skulle bevilja byggstart och serverade lunch på Harpsund.

Linus Sköld kanske har glömt bort att Ingvar Carlsson arrangerade bröllop för sin dotter på Harpsund – eller åtminstone bröllopfest, om man får tro det som står i tidningen. Jag säger inte att det var rena Las Vegas-bröllopen, men arrangerade inte Göran Persson bröllop för någon högtstående näringslivskonsult på Harpsund? Om man får tro medierna var det så.

Studentreunions har, om jag förstod det rätt, arrangerats på Harpsund i socialdemokratiska statsministrars regi åtminstone sedan 1961.

Något som verkar lite krångligt, som Linus Sköld kanske kan svara på, handlar om att det har varit mycket skandaler kring Socialdemokraternas lotteri. Enligt medieuppgifter har gängkriminella i Spanien ringt äldre och dementa människor för att sälja lotter. En lite pikant uppgift kring detta som har cirkulerat är påståendet om att SSU på något sätt har lottat ut en weekend på Harpsund med dåvarande socialdemokratiska statsministern. Jag fick inte full klarhet i det när jag läste om det, men det kanske Linus Sköld kan reda ut.

Herr talman! Det är något alldeles speciellt med dubbelmoral.

Anf. 6 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Jag har inte en enda gång sagt någonting som är osant. Kanhända nämnde jag inte att det planerade friskolelobbyeventet ställdes in efter att detta blev en stor sak i medierna. Kanske var det så att statsministern hade med det att göra för att han insåg det olämpliga i att arrangera friskolelobbyevent i statsministerbostaden? Det framgår inte, eftersom statsministern inte har svarat på frågor om detta.

Vi får inte svar i dag heller eftersom statsministern inte är här och kan svara på frågor om sin användning av statsministerbostaden. Det vi får är whataboutism, alltså rök och speglar för att Niklas Wykman ska slippa prata om det uppenbara, nämligen det pinsamma med att använda statsministerbostaden för friskolelobbyns event och sedan vägra svara på frågor om det och i stället skicka fram en kollega för att göra det. Det är det svar vi får i dag.

Vi får rök och speglar för att man ska slippa prata om det saken egentligen handlar om: Är det lämpligt att statsministern använder statsministerbostaden för att arrangera lobbyevent för friskolor? Det var frågan jag ställde. Det var inte frågan jag fick svar på. Två frågor har jag alltså ställt: Är det lämpligt att statsministern använder statsministerbostaden på det här sättet? Och fortfarande: Vad gör Niklas Wykman här?

(Applåder)

Anf. 7 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Man skulle givetvis kunna ha ett statsvetenskapligt seminarium för Linus Sköld som söker reda ut regeringens roll och mitt ansvar för Statens fastighetsverk. Jag är dock inte övertygad om att det skulle hjälpa särskilt mycket. Jag tror inte att det var syftet med Linus Skölds föreläsning kring den här frågan.

Det har inte ägt rum något sådant evenemang som Linus Sköld hänvisar till. Linus Sköld kan vara hur intresserad han vill av vem statsministerns fru, eller för den delen statsministern själv, privat äter middag med. Jag vet inte om det är en bra debatt för den här talarstolen.

Det har inte skett något brott mot några regelverk över huvud taget, vad jag känner till. Troligtvis inte heller vad Linus Sköld känner till. Linus Sköld verkar förvånad över att statsrådet med ansvar för Statens fastighetsverk svarar på frågor kring hur Statens fastighetsverks lokaler används. Det tror jag möjligtvis överraskar Linus Sköld, men inte många andra.

Herr talman! Jag såg en film i helgen, *Nürnberg*, som delvis försöker gå till botten med hur människor kan göra fasansfulla saker och vad som driver människors psyken till olika saker. Det här rör givetvis en helt annan fråga, av långt mindre allvarlig karaktär än den djävulusiska ondska som

då utspelade sig. Men det är ändå någonting med att mäta andra människor efter en måttstock och sig själv efter en helt annan. Där skulle jag vilja säga att i ett parti, Socialdemokraterna, som är väldigt bra på dubbla måttstockar, har Linus Sköld visat sig vara en mästare.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2025/26:155 om regeringens hantering av gröna kreditgarantier

Anf. 8 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Fredrik Olovsson har frågat energi- och näringsministern vilken analys som ligger bakom det faktum att regeringen avhänder sig möjligheten till utveckling av näringsliv, industri och svensk ekonomi genom utställande av gröna kreditgarantier.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Regeringen begär i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1) inte något bemyndigande att ställa ut nya statliga gröna kreditgarantier för stora industriinvesteringar 2026. Redan ingångna avtal kommer inte att påverkas.

För regeringen är det centralt att värna skattebetalarnas pengar och att slå vakt om ordning i de offentliga finanserna. Statliga åtaganden bör regelbundet utvärderas och omprövas för att säkerställa ändamålsenlighet och effektivitet. Garantiprogrammet omfattar en typ av investering där det är särskilt svårt att beräkna såväl risker som samhällsekonomisk effektivitet. Programmet har nu funnits på plats i ett antal år.

Regeringen ser att en utvärdering bör göras innan ytterligare kreditgarantier för gröna investeringar ställs ut. Regeringen har gett Statskontoret i uppdrag att utvärdera de gröna kreditgarantierna för investeringar. Utvärderingen ska innefatta en kartläggning och en analys av ändamålsenligheten och effektiviteten i det nuvarande garantiprogrammet som verktyg för att främja gröna industriinvesteringar som bidrar till att Sverige når sina miljö- och klimatpolitiska mål.

Anf. 9 FREDRIK OLOVSSON (S):

Herr talman! I Sverige är tillväxten låg och arbetslösheten hög. Antalet företagskonkurser har slagit rekord, och samtidigt ökar konkurrensen om etableringar av nya företag och verksamheter runt om i världen. Vi ser också hur omställningsbehoven i befintliga företag är väldigt stora i Sverige. Den nya geopolitiska dragkampen i världen och Rysslands krig i Ukraina visar också att industriell produktionsförmåga och industriell kapacitet är viktiga inte bara för vår ekonomi och för vår välfärd utan också för svensk och europeisk säkerhet.

I det läget väljer Sverigedemokraterna och den svenska regeringen att göra sig av med de verktyg som funnits för att möjliggöra stora, produktiva investeringar i Sverige, nämligen de kreditgarantier som jag interPELLerar om. Dessutom skär man ned rejält på Industriklivet, som också finns för

att möjliggöra viktiga satsningar i vår industriella kapacitet i företag som ofta utgör Sveriges industriella bas.

Det enda egentliga argument som statsrådet för fram i sitt svar är att man vill utvärdera politiken. Det är i sig alldeles utmärkt. Staten har ju en lång rad organ som utvärderar politik, vilket är väldigt viktigt. Men vad som är märkligt i det här fallet är att man väljer att stänga ned programmet, avsluta möjligheten till nya insatser och göra sig av med verktyget för att sedan göra utvärderingen. Det är inget som tvingar regeringen att göra på det här sättet, mer än möjligen Sverigedemokraterna. Det hade gått att fortsätta hålla öppet för kreditgarantier samtidigt som man utvärderar och rent av hittar förbättringspotential i åtgärderna och i hur systemet ser ut.

Herr talman! För ett år sedan hade dock regeringen en helt annan argumentation. I den budgetproposition som gäller för i år skrev man då: ”Den statliga garantimodellen innebär en ansvarsfull hantering av de finansiella riskerna där staten delar risken med privata aktörer på marknadsmässiga villkor. Genom att bidra till att möjliggöra långsiktiga investeringar har garantiprogrammet en roll för utvecklingen av hållbar storskalig industri-teknik.”

Dessutom visar Konjunkturinstitutet i sin senaste skattning av de finanspolitiska multiplikatorerna, det vill säga hur effektivt en svensk satsad statlig budgetkrona är för att minska arbetslösheten eller för att öka tillväxten, att den här typen av investeringssubventioner är riktigt effektiv politik. Däremot klarar sig regeringens stora skattesänkningar, framför allt för höginkomsttagare, inte särskilt bra vid en sådan jämförelse. Sverigedemokraterna och regeringen gör sig alltså av med de verktyg som enligt regeringens egen expertmyndighet är effektiva för att i stället lägga pengarna på ineffektiva åtgärder.

Det här kallar finansmarknadsministern att värna skattebetalarnas pengar. Jag skulle snarare kalla det Ebberöds bank. Hela synsättet kan möjligen också förklara varför högerregeringar normalt sett gör precis som den här, nämligen lämnar efter sig stora underskott i de offentliga finanserna. Det gjorde man 1982, 1994, 2014 och, som det ser ut nu, också 2026. Dessutom trycker man ned tillväxten och upp arbetslösheten.

Statsrådet har ytterligare några inlägg och kan då förklara sig lite bättre, för så här långt håller inte argumentationen särskilt väl.

Anf. 10 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Herr talman! Tack, Fredrik Olovsson, för möjligheten att debattera gröna kreditgarantier och industripolitik!

Under de senaste 30 åren har den svenska tillväxten klarat sig bättre än genomsnittet i EU. Framför allt har den svenska industrin stått för en stor del av den positiva utvecklingen. Men nu ser vi en hårdnande global marknad med konkurrerande ekonomier som satsar stort på sina industrier. I Sverige har vi inte längre en tilltagande tillväxt, utan den sjunker. Vi har dessutom en arbetslöshet som fortsätter att stiga och en produktivitet som stagnerar.

Det finns dock goda förutsättningar för Sverige att positionera sig väl i det här, herr talman. Den svenska industrin är trots allt stark. Den står för banbrytande teknik och för högkvalitativa produkter. Den är inte basically gone, som Reinfeldt en gång uttryckte det, utan den svenska industrin är tvärtom mer vital än på mycket länge. Det finns därför goda förutsättningar

Prot. 2025/26:47
8 december

Svar på
interpellationer

för Sverige att positionera sig. Men då krävs politiskt ledarskap, herr talman.

I en slutrapport från regeringens egen produktivitetskommission slås fast att kapitalförsörjning och finansiering är centralt för att företag, särskilt inom teknik, innovation och omställning, ska kunna växa. Det krävs långsiktig tillgång till kapital och bra villkor för investeringar och risk. Kommissionen lyfter också fram att Sverige behöver stärka hanteringen av immateriella tillgångar med tydligare stöd, kompetens och strukturer. Det behövs för att idéer ska kunna kommersialiseras och bidra till produktivitetstillväxt.

Givetvis behövs konkurrens, effektiva marknader och förutsägbarhet i våra regelverk. Men om det inte finns långsiktigt kapital för banbrytande teknik och framtidens industri kommer inte medel att tillföras svenska bolag, för vi vet att marknaden underinvesterar i den typen av risk.

Det här har andra länder insett, herr talman. Industripolitiken hårdnar från konkurrerande ekonomier, vilket har varit påtagligt för hela Europeiska unionen men särskilt Sverige. Både USA och Kina subventionerar, och det syns tydligt att stöden riktas till den gröna omställningen och till banbrytande teknik.

I det läget väljer den svenska regeringen att göra motsatsen. Man tar bort stödet för gröna kreditgarantier när varenda dag är avgörande för Sveriges position som ledande industrination. Inte nog med det, herr talman. Man har också valt att nästan helt slopa Industriklivet, som har varit helt avgörande för höginnovativa svenska tillväxtbolag när de ska skala upp.

Regeringen tycks tyvärr vara oförmögen att förstå allvaret vi befinner oss i vad gäller vår konkurrenskraft och väljer att strunta i vår industri i ett läge där vi borde kroka arm. Handelstullar, krig och osund konkurrens har gjort företagsstöd till säkerhetspolitik. Stödet till svenska bolag, herr talman, är i grunden en fråga om industriell suveränitet.

Jag vill att Sverige även fortsättningsvis ska vara en stark industrination. Jag förstår att jag och Niklas Wykman kanske har lite olika bild av hur man sköter den svenska ekonomin. Men om han inte vill lyssna på mig kan han lyssna på EU-kommissionen, som nu gör stora ansträngningar för att positionera Europa mot konkurrerande ekonomier. Han kan lyssna på Produktivitetskommissionens slutrapport, där det slås fast att vi behöver långsiktiga stöd till företag med banbrytande teknik för produktivitetstillväxt. Han kan även lyssna på Svenskt Näringsliv, som trycker på vikten av riskdelning mellan stat och näringsliv.

Jag skulle vilja fråga statsrådet: Vad är regeringens sammanhållna industripolitik? Anser Niklas Wykman att staten behöver stå för en del av risken i banbrytande teknik och framtidens industri?

Anf. 11 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Först och främst: Stort tack till Fredrik Olovsson för en väldigt bra och angelägen fråga om hur vi ska stärka svensk konkurrenskraft! Hur man får banbrytande upptäckter och hur man ska kunna implementera effektiva produktionssätt i industrin är centralt för den svenska konkurrenskraften men också för klimatomställningen.

I grund och botten är det glädjande att vi är överens om dessa saker. Om man inte måste ska man inte misstänkliggöra varandras motiv. Jag är helt övertygad om att det finns en bred samsyn mellan moderater och socialdemokrater men även många andra partier i denna kammare om att Sverige ska vara ett ledande industriland. Vi ska vara ledande i fråga om att ta till oss ny teknik, bland annat för att bekämpa klimatförändringarna och på andra olika sätt kunna upprätthålla en hög levnadsstandard med full sysselsättning och hög tillväxt samtidigt som vi minskar vår påverkan på djur, natur och klimat. Frågan är hur vi gör detta på bästa sätt, inte om vi ska göra det.

Möjligtvis gör man nu en stor sak av en ganska begränsad sak, herr talman. De gröna kreditgarantierna har ställts ut till bland annat Preem, Stegra, Northvolt och SSAB – alla såklart företag som kan, eller i ett fall kunde, göra saker som kan förbättra vår industri. Men det är långtifrån ett brett stöd som betalas ut till många och bär hela den svenska industrin. Det rör sig om ett fåtal utställda gröna garantier.

Med detta sagt kommer jag alltid, herr talman, att värna skattebetalarnas pengar och de offentliga finanserna. Att man emellanåt vill stanna upp, utvärdera och i lugn och ro gå igenom ifall det man gör har effekt, är ändamålsenligt och på bästa sätt tar till vara svenska skattebetalares och den svenska nationens intresse är sunt och rimligt. Jag tycker inte att det behöver beskrivas med några väldiga överord, utan det är i grund och botten rimligt att man tar en paus och funderar på vad man gör och om man gör det på rätt sätt.

Även om kreditgarantierna berör ett litet antal bolag handlar det om mycket stora pengar. Vi politiker förvaltar andra människors pengar, oavsett vilka värderingar eller åsikter vi har, och har det gemensamt att vi inte har några egna pengar att röra oss med, utan vi har skattebetalarnas och pensionärernas pengar. Att då vilja stanna upp och göra en utvärdering för att säkerställa att de används på rätt sätt tycker jag är sunt. Om man är lika övertygad som Fredrik Olovsson om att detta program är rätt väg att gå och att det görs på rätt sätt torde man inte heller behöva vara så orolig för en sådan utvärdering eller för att ett år läggs på att göra detta, med en paus under den tid det görs. Det är också sunt.

Slutligen kan man fundera på hur Sverige ska konkurrera. Här behöver kanske Socialdemokraterna trots allt ta sig en funderare. Om det är med hjälp av skattebetalarnas och pensionärernas pengar och med risk för de offentliga finanserna har större länder helt enkelt mycket mer att ge än vad Sverige har. Vi behöver hitta våra sätt att vara ledande på.

Anf. 12 FREDRIK OLOVSSON (S):

Herr talman! Tack till Niklas Wykman, som förklarar sin position lite mer utförligt! Jag tycker dock inte att det blir jättemycket bättre av det.

Jag tycker att det är intressant att regeringen tycker att man ska ta en paus på ett år nu under valåret när det gäller den här typen av insatser för svensk tillväxt och fler jobb, när vi samtidigt ser att arbetslösheten är jättehög och att tillväxten under den här mandatperioden kommer att vara historiskt låg. Om vi till detta lägger att nästan ingen ny billig elproduktion kommer till i landet under den här perioden är det klart att bilden av vad svensk tillväxt och svensk industri ska vara blir lite suddig, när man lyssnar på regeringen.

De här garantierna har dessutom i huvudsak kommit till under den period som Niklas Wykman har varit finansmarknadsminister och ansvarig för frågorna. Nu byter han argumentation från att i förra årets budgetproposition – den som alltså gäller för i år – ha menat att detta är en ansvarsfull hantering av de finansiella riskerna, där staten delar risk med privata aktörer på marknadsmässiga villkor, vilket inte kan jämföras med de gigantiska företagsstöd som finns i många andra länder: i USA, i flera av de länder som är våra EU-kompisar men också förstås i Kina.

Då vill man förstås veta vad som ligger bakom den här omsvängningen. Är det bara Sverigedemokraterna som har tryckt på för att det här verktyget ska pausas? Eller tycker även Niklas Wykman själv i grunden att det är rimligt att Sverige i praktiken ställer sig helt utan den här typen av kostnadseffektiva verktyg – inte minst när man också skär ned på Industrilivet, som ju riktar in sig på hundratals svenska industriföretag som ofta har det ganska tufft?

Den stora frågan och det stora problemet kanske ändå är att det är Sverigedemokraternas syn på svensk industri som får styra – synen på betydelsen av industriell bas och industriell produktionsförmåga, eller kanske snarast oförmågan att se den stora betydelsen. När politiken nu rustas ned på detta område kommer ju inte något annat till.

Då kommer vi kanske tillbaka till den linje som också Daniel Vencu Velasquez Castro tog upp här. Den förre statsministern Fredrik Reinfeldt kunde inför den ekonomiska världseliten i Davos glatt proklamera att industrin i Sverige var basically gone, praktiskt taget borta. Får den här politiken fortsätta är det, inte minst mot den bakgrund som vi nu ser med varsel och uppsägningar i såväl stålindustrin som skogsindustrin och fordonsindustrin, åt det hållet den här regeringen tar Sverige. Det tas nya steg mot att industrin ska vara basically gone, trots att den har fantastiska möjligheter att utvecklas i hela landet.

Detta riskerar att kosta Sverige jobb, tillväxt och välfärd men också ytterst säkerhet och försörjningsberedskap. Det är detta som Niklas Wykmans paus riskerar att bidra till.

Vi vill ha en annan utveckling. Vi tror verkligen på svensk industri och på svenska industriarbetare och ingenjörer. Vi tycker att de ska ha konkurrensvillkor som är hållbara för att kunna konkurrera i en värld där andra länder agerar på ett helt annat sätt, mycket mer aggressivt, och där mycket av den värld som Niklas Wykman och jag har växt upp i politiskt är borta och aldrig mer kommer tillbaka. Då är det förstås viktigt att kunna se över sin politik och verkligen utvärdera den. Men att ta en paus i ett sådant här läge är faktiskt inte ansvarsfullt.

Anf. 13 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Herr talman! Jag fick inte svar på min fråga om vad regeringens sammanhållna industripolitik är. Jag hoppas att jag kan få ett svar på den frågan. I likhet med det som påpekades av Fredrik Olovsson gällande de olika industristöden ser vi att det inte bara är de gröna kreditgarantierna som pausas. Regeringen väljer också att näst intill slopa Industrilivet, som är viktigt för att de bolag som Wykman lyfter fram, som är små eller medelstora och dessutom höginnovativa, ska kunna konkurrera på den globala marknaden.

De gröna kreditgarantierna har gått till bolag som har en mycket högre omsättning. Det blir lite märkligt. Jag skulle vilja höra lite mer om regeringens syn på statens möjlighet att riskdela för att se till att höginnovativa små och medelstora företag också ska kunna konkurrera på den globala marknaden.

Vad gäller frågan kring statsstöd, herr talman, som Niklas Wykman var inne på, ser vi att EU nu gör en ganska rejäl ansats för att se till att vi kan jobba strategiskt med statsstöd. Jag är helt enig om att vi inte kan konkurrera med statsstöd. Just därför är det viktigt att vi har ett strategiskt användande av våra offentliga medel. Där har vi exempelvis IPCEI-regelverket, som har presenterats av EU. Det skulle vara intressant att veta – jag har inte fått svar från vare sig Romina Pourmokhtari eller Ebba Busch – om regeringen tänker möjliggöra fler projekt enligt IPCEI-regelverket för att kunna använda offentliga medel mer strategiskt. Kanske kan jag få ett svar från Niklas Wykman på den frågan.

Herr talman! Det är väldigt svårt att veta vad regeringens samlade industripolitik är. Man säger att det är viktigt med stöd och att vi alla vill se Sverige som en ledande industrination. Men när hela världen deltar i en kapplöpning och försöker positionera sig väljer regeringen att slopa stöden till den svenska industrin. Så jag vidhåller min fråga: Vad är regeringens samlade industripolitik? Det är omöjligt för mig att förstå, herr talman.

Anf. 14 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Återigen tack till Fredrik Olovsson för en bra interpellation i en sakfråga som är viktig för Sverige. Vi borde ha fler sådana debatter i den här kammaren. Sedan blev jag lite besviken när Fredrik Olovsson ändå inte kunde låta bli att komma in på Sverigedemokraterna – ännu en debatt som ska handla om Sverigedemokraterna. Då blir man sugen på att fråga hur Fredrik Olovsson tänker sig att reda ut tillväxten med Miljöpartiet.

Fredrik Olovsson nämnde till exempel skogsindustrin som viktig. Jag vet inte exakt hur det ska gå till. Jag lyssnade på Amanda Lind här. Det är svårt att se hur man ska få till en tillväxtvänlig politik tillsammans med Miljöpartiet. Men det kan säkert Fredrik Olovsson och jag reda ut vid något annat tillfälle.

Fredrik Olovsson har gjort betydande insatser i opposition för att Sverige ska kunna få bättre tillväxt framöver, genom att reparera den mycket trasiga socialdemokratiska nedläggningspolitiken gällande svensk kärnkraft. I grund och botten är det ju en förutsättning för att vi ska kunna ha en högeffektiv industri i Sverige och att vi ska kunna vara ledande när det kommer till att fasa ut koldioxidunga energislag. Då måste vi ha en ren energiproduktion.

Jag välkomnar det arbete som Fredrik Olovsson har lagt ned på att vi på nytt ska kunna bygga kärnkraft i Sverige, och jag gläder mig åt att Socialdemokraterna har samma siffror som regeringen i sin budget när det gäller att nu kunna bygga ny kärnkraft i Sverige igen.

Herr talman! Kärnkraften, den rena, stabila och pålitliga energiproduktionen, har varit och är en hörnsten för att svensk industri och i förlängningen svensk arbetsmarknad ska vara bland de bästa i världen. Det är glädjande att Socialdemokraterna nu har lagt nedläggningspolitiken bakom sig.

Herr talman! När det kommer till tillväxtsiffrorna verkar det dock som att Socialdemokraterna och Fredrik Olovsson behöver uppdatera sig om vad som har hänt och händer i ekonomin.

Det stämmer att vi sett till bnp per capita hade mycket misslyckad politik 2015, 2016, 2017, 2018 och 2019. Det var flera år då Sverige i jämförelse med övriga EU-länder presterade dåligt. Magdalena Andersson presterade svagt som finansminister, och Sverige presterade svagt i jämförelse med andra EU-länder i bnp per capita. Man kan sammanfatta det med att Sverige slarvade bort den förra högkonjunkturen.

När konjunkturen nu spås vända uppåt är det precis tvärtom med en moderatledd regering. Enligt flera bedömare väntas Sverige nu få högre tillväxt än EU-genomsnittet, tvärt emot vad som hävdas i debatten. Vi har på senare tid hört bedömare efter bedömare prata om att svensk tillväxt nu väntas ta starkare fart än EU-genomsnittet.

När det kommer till själva industripolitiken har Socialdemokraterna i opposition haft många innovativa idéer på området. Det har varit industrikansler, innovationskatapult och så vidare. Och nu är det alltså fråga om en stor statlig investeringsbank, om jag har förstått det rätt, som på något sätt ska använda svenska pensionärs och svenska skattebetalares pengar och betala ut dem för att garantera olika typer av riskfyllda projekt. Frågan är dock om det är så man driver innovation på det bästa sättet. Men jag har förståelse för att Socialdemokraterna vill använda skattebetalarnas pengar så.

Vi utvärderar. Vi har en paus i de gröna kreditgarantierna. Min övertygelse är att det är motiverad arbetskraft, bra löner, sjysta villkor, en bra skola, fler utbildade civilingenjörer och bra villkor för företagande och entreprenörskap snarare än statliga stödprogram som gör tricket.

Anf. 15 FREDRIK OLOVSSON (S):

Herr talman! Möjligen då med undantag för kärnkraft, Niklas Wykman, för där är de gigantiskt stora. Den ideologiska hållningen håller kanske inte på alla områden.

Jag tackar så mycket för berömmet om våra betydande insatser för tillväxt. De har dock inte bara skett i opposition. Gör vi en jämförelse mellan socialdemokratiska regeringsperioder och borgerliga i modern tid blir utfallet alltid detsamma: Det går bättre för oss än det gör för er. Det går bättre för Sverige sett till både bnp och bnp per capita oavsett vilka perioder vi väljer.

Prognoserna för framtiden ändrar inte på detta. Men det vore bra för Sverige om vi skulle överprestera framöver. Det är dock väldigt lite som talar för det, inte minst eftersom andra länder och regeringar jobbar mycket hårdare än Sveriges regering för att vinna investeringar. I Sverige gör man tvärtom mindre.

Vi hör också att Konjunkturinstitutet säger att just den här typen av investeringssubventioner är effektiv och ansvarsfull politik. Det var precis detta som Niklas Wykman skrev i budgetpropositionen för ett år sedan.

Vi ser verkligen industriell kapacitet och industriell produktionsförmåga som väldigt viktiga för Sverige. Det är viktigt för jobben och för tillväxten i hela landet, förstås, men också ytterst för säkerhet i det nuvarande geopolitiska läget. Därför är det beklagligt att det görs så lite och nästan ingenting nytt på området.

Vi ser uppsägningar i stålindustrin, i skogsindustrin och i fordonsindustrin. Det är tufft där ute, men det väljer regeringen att inte ta ansvar för. Det finns inga ytterligare åtgärder, inte ens utbildningsmöjligheter, för andelen arbetslösa har ökat under den här mandatperioden. Det är 100 000 fler som är utan jobb. Förutsättningarna för jobb och tillväxt i Sverige blir alltså sämre.

Ytterst, om man får ta i lite och lägga ihop alla åtgärder – inte bara de gröna kreditgarantierna utan också det som sker på utbildningsområdet och innovationsområdet och det som också händer på energiområdet när inga nya investeringsbeslut fattas – blir Sverige fattigare och i värsta fall också farligare.

Jag får tacka så mycket för interpellationsdebatten och fortsätter gärna diskussionen med både sverigedemokrater och moderater.

Anf. 16 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Fredrik Olovsson såg osäker ut om han skulle stå kvar i talarstolen eller inte. Men det gläder mig att han gör det.

Jag fortsätter också gärna den här diskussionen. Tillväxt är ju helt centralt för vår välfärd, för vår sysselsättning och för människors livskvalitet. Ju fler som vill prata om det, desto bättre.

Sedan nämner Fredrik Olovsson någonting som är mycket relevant, bland annat statliga investeringar i kärnkraft. Man kan också prata om andra statliga investeringar i grundläggande infrastruktur som vägar eller järnvägar.

När vi talar om gröna kreditgarantier är det ändå viktigt att göra en distinktion. En utvärdering är nu tillsatt. Exakt hur den ska göras ska Statskontoret svara på.

Men det är klart att det finns en skiljelinje mellan å ena sidan att investera i beprövad teknik som man vet fungerar och vilken effekt den har – det är sådant som kärnkraft, vägar och järnvägar, som ska vara viktiga nationella angelägenheter – och å andra sidan att investera på den entreprenöriella, experimentella delen av ekonomin, där man ännu inte fullt ut vet vilken teknologi som kommer att fungera och hur den kommer att slå. Det handlar om olika kompetenser och olika förmågor. Det är inte säkert att staten eller statens pengar gör samma nytta i de olika typerna av projekt. Det är bland annat en sådan sak som man behöver fundera på.

För det extrema risktagandet, som behöver definiera den entreprenöriella ekonomin och nyskapandet, kan kanske statliga pengar vara en gas eller en faktor som hjälper till. Men det kan eventuellt också vara en broms som tar ned just denna typ av risktagande och experiment som behöver präglade nyutveckling i ekonomin.

Den samlade bilden kan man möjligtvis nyansera. "Stockholm is Europe's new capital of capital" skrev The Economist nyligen. Och Financial Times skrev om "how Sweden's stock market became the envy of Europe". De stora internationella bedömarena säger att Sverige är landet att vara avundsjuk på. Det är långt från den pessimistiska bild som Fredrik Olovsson målar upp.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2025/26:123 om aktiebolag i skolan

Anf. 17 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA
MOHAMSSON (L):

Herr talman! Linus Sköld har frågat mig hur och när jag avser att agera för att förbjuda aktiebolag att driva skolor i Sverige.

Regeringen anser att det finns ett inbyggt fel i friskolesystemet som helhet, och vi arbetar därför hårt för att genomföra en helrenovering av systemet. Drivkrafterna och incitamentsstrukturerna behöver därför förändras i grunden.

Utredningen om vinst i skolan har i sitt delbetänkande *Skärpta villkor för friskolesektorn* (SOU 2025:37) lämnat förslag på hur krav för fristående förskolor och skolor kan skärpas för att få bort de oseriösa aktörerna.

Förslagen har remitterats och bereds nu vidare i Regeringskansliet. Regeringen har i budgetpropositionen för 2026 (2025/26:1) föreslagit att 38,5 miljoner kronor ska anslås för 2026 för att förslagen ska kunna genomföras.

Regeringens politik syftar till att säkerställa att de som driver skolor och förskolor har ett långsiktigt och seriöst engagemang för att tillhandahålla en utbildning av hög kvalitet, så att alla barn och elever får den utbildning de har rätt till.

Anf. 18 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Tack, skolministern, för möjligheten att få debattera en superviktig fråga så här en helt vanlig måndag i december!

Jag frågade i min interpellation hur och när ministern avser att agera för att förbjuda aktiebolag att driva skolor i Sverige. Ministern lämnade ett ganska långt svar. Jag ska sammanfatta det åt henne: inte alls och aldrig. Det var vad hon svarade alldeles nyss.

Jag kan bara beklaga det svaret, för jag håller nämligen med om det ministern har sagt i medier. Vinstintresset är liksom en cancersvulst i det svenska skolsystemet. Vinstintresset leder till segregation, till lägre lärartäthet, till lägre andel behöriga lärare, till större undervisningsgrupper, till sämre tillgång till elevhälsa, skolbibliotek, labbsalar, idrottshallar och näringsriktig skolmat och till sämre kunskaper men högre betyg.

Vinstintresset är verkligen en styggelse som måste bort ur det svenska skolsystemet. Därför kan jag bara beklaga att ministern i dag svarar: inte alls och aldrig.

Det var nämligen mot den bakgrund som jag nyss gav som vi, när vi satt i regering, tillsatte vinstförbudsutredningen. Några månader efter att den utredningen tillsattes tecknades Tidöavtalet. Och i Tidöavtalet stipuleras tydligt att vinsten i friskolor ska finnas kvar. Man föreslår förvisso några förändringar – begränsningar och stopp för vinst vid nyetablering – men vinsten ska finnas kvar som incitament för att driva skola i Sverige. Det stipuleras jättetydligt i Tidöavtalet.

Något halvår efter detta togs uppdraget att utreda hur ett vinstförbud ska kunna konstrueras bort från vinstförbudsutredningen. Sedan lämnades det delbetänkande som ministern refererade till i sitt svar.

I tidningen Vi Lärare deklarerade ministern att Tidögänget nu var överens om vinstbegränsningar i friskolesektorn, och så lovade hon att återkomma med fler reformer.

Då blev man lycklig när hon i oktober sa att vinststopp ska införas. Det sa hon i Expressen i oktober. Och man ska förbjuda aktiebolag att driva skola. Men man blir lite häpen när man läser tillägget om hur det ska genomföras. Det ska utredas. Då har Liberalerna liksom dragit detta full circle eller hela varvet runt, för att använda det svenska begreppet. Man har gått in med en skolminister som kom direkt från friskolesektorn, avskaffat en pågående utredning om hur vinster ska förbjudas och sedan konstaterat att vinster måste förbjudas och att det ska utredas. Det har gått hela varvet runt.

I dag svarar ministern att hon inte tänker stoppa vinsterna. Hur är det? Vill utbildningsministern stoppa vinsterna i friskolesektorn eller inte?

Anf. 19 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA
MOHAMSSON (L):

Herr talman! Det är spännande när en socialdemokratisk ledamot ska försöka sammanfatta det jag sa. Sammanfattningen var att vi inte gör någonting när det jag sa i mitt svar var: Vi har ett förslag som har varit ute på remiss och som nu bereds i Regeringskansliet. Jag har, från dag ett som utbildningsminister, varit tydligt med att vi kommer att lägga fram ett förslag på riksdagens bord före mandatperiodens slut.

Jag kan förstå att det kan vara väldigt frustrerande för en socialdemokratisk riksdagsledamot att en borgerlig regering kommer att lägga fram förslag på att förändra friskolesystemet. Jag förstår frustrationen, för man hade åtta år på sig att försöka få en majoritet i Sveriges riksdag för att få till en sådan förändring. Men man lyckades inte med det. Det är frustrerande när liberaler och andra borgerliga partier lägger fram sådana förslag.

Vi kan dela frustrationen kring att det går för långsamt, men vi har processer inbyggda i demokratin. Vi behöver remittera förslag, och vi behöver bereda förslag. Det är inte konstigt.

Vi i den här regeringen har varit tydliga med att vi kommer att se till att det blir en helrenovering av friskolesystemet. Vi har också varit tydliga med att vi vill ha skärpta krav på fristående skolaktörer. Det är enkelt. Detta gör vi för att vi ser samma problem som ledamoten Sköld beskriver här kring betygsinflation, färre behöriga lärare och större skolklasser. I förskolan har vi sett att det också handlar om färre behöriga förskollärare. Man har mindre tid med sina lärare och mindre undervisning.

Det här är problem vi har sett, och jag är glad över att vi delar uppfattning om dem. Men skillnaden är om man verkligen lägger någonting på bordet, och det kommer vi att göra före mandatperiodens slut.

Vi menar att det behövs mer kontroll. Man behöver säkerställa att offentliga medel – våra skattepengar från hårt arbetande människor – går till att finansiera barns och elevers utbildning, ingenting annat. Oseriösa aktörer ska inte förekomma i skolväsendet.

Jag säger det igen för att sammanfatta: Vi kommer att lägga en proposition på riksdagens bord före mandatperiodens slut. Detta behöver inte ledamoten vara orolig för.

Anf. 20 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Stoppa pressarna! Liberalerna har ett förslag som kommer att landa på riksdagens bord innan mandatperioden är slut. Men frågan gäller ju hur ministern avser att agera för att förbjuda aktiebolag att driva

skolor i Sverige. Har Simona Mohamsson ett sådant förslag att lägga på riksdagens bord? I så fall: Stoppa pressarna! Det här är nyheter.

Det förslag som regeringen håller på att bereda handlar om en vinstbegränsning. Det betyder att man vid kvalitetsbrister – ärligt talat: upprepade förelägganden från inspektionen – kan förbjudas värdeöverföring som aktiebolag i skolan. Det betyder att man vid nyetablering av skolor kommer att ha ett förbud mot värdeöverföring. Det betyder inte: Stoppa vinsterna! Det betyder inte: Ta bort vinstintresset! Det betyder inte: Förbjud aktiebolag! Det är liksom inte ett sådant förslag som Tidögänget är överens om. Det är inte ett sådant förslag som Simona Mohamsson kommer att lägga på riksdagens bord. Om hon skulle göra det är det nyheter som det är värt att stoppa pressarna för.

Är det detta Simona Mohamsson menar? Finns det ett förslag om att förbjuda aktiebolag eller ett förslag om att stoppa vinsterna, som vi kommer att få ta ställning till innan mandatperioden är slut?

Anf. 21 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Nu kommer jag att låta tjug. Men enligt regeringen, precis som det tas upp här i debatten, finns det ett inbyggt fel i det friskolesystem vi har i dag – som helhet. Det finns drivkrafter och incitamentsstrukturer som det helt och hållet behöver ändras på för att skärpa kraven på fristående skolor.

Utredningen om vinster i skolan har lämnat en rad olika förslag för att skärpa villkoren för friskolesektorn. När det exempelvis gäller frågan om etableringsstopp skulle en sådan fråga kunna tas upp. Det är också tydligt i utredningen hur vi ska se till att få bukt med de oseriösa aktörerna. Det måste göras ordnat och genomföras på ett sätt som går att genomföra.

Vi menar att det här är den bästa vägen att gå mot det målet. Det innebär att möjligheten till vinstuttag i vissa situationer tas bort, när de uttagen är ett problem. Det finns alltså delar i det som ligger på bordet där det är väldigt tydligt att det finns begränsningar av vinsten.

Anf. 22 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Jag vill uppmana Simona Mohamsson att bara svara på frågan: Hur och när avser hon att agera för att förbjuda aktiebolag att driva skolor i Sverige? Det förslag som Simona Mohamsson redogjorde för nu innebär inte ett förbud för aktiebolag att driva skolor i Sverige.

När kommer den utredning att tillsättas som följer på utredningen som Simona Mohamssons företrädare stoppade? Kommer denna utredning att tillsättas under mandatperioden? Får vi ett färdigt förslag under mandatperioden om att förbjuda aktiebolag? Jag tyckte att det var det Simona Mohamsson sa i sitt förrförra inlägg.

Kommer det ett förslag om att stoppa vinstutdelningen helt? Nej, jag har mycket svårt att se det, eftersom Tidöavtalet säger att vinsterna i friskolor ska finnas kvar.

Simona Mohamsson kan alltså säga vad hon vill till Expressen. Det blir ändå på vippen till pinsamt när hon måste stå här som minister – den som har det yttersta ansvaret för att genomföra politiken på utbildningsområdet – och inte kunna genomföra det hon själv säger sig vilja.

Jag tycker att Simona Mohamsson ska svara på frågan: Hur och när avser hon att agera för att förbjuda aktiebolag att driva skolor i Sverige? Ett svar skulle kunna vara ”efter valet, tillsammans med Socialdemokraterna” – för med de kompisar som Simona Mohamsson nu har i den här regeringen kommer det aldrig att hända.

Prot. 2025/26:47
8 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 23 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Syftet med de förändringar och reformer vi genomför i svensk skola är att det inte längre ska vara möjligt att tjäna pengar genom att dra ned på kvaliteten genom att exempelvis anställa obehöriga lärare, dra ned på skolböcker eller inte ge elever den undervisningstid de har rätt till.

De förslag utredningen har tagit fram innebär bland annat värdeöverföringsförbud och andra vinstbegränsningar i skolan – och det kan vi kalla för vinststopp – där det finns problem och där de behöver åtgärdas. Detta är ett svar på de vinstdrifter som har gått ut över elever och en bra utbildning.

Nu fortsätter vi arbetet med en helrenovering av friskolesystemet – den första på över 30 år. Systemet blir betydligt striktare, och vi har ett vinststopp och fler och skarpare verktyg för tillsynsmyndigheter. Oseriösa aktörer som agerar olämpligt ska inte kunna förekomma i skolväsendet. Det är vi otroligt tydliga med i den här regeringen. Detta är någonting som Socialdemokraterna under åtta år inte lyckades samla en majoritet för.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2025/26:124 om legitimationsundantaget för engelskspråkiga skolor

Anf. 24 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Niklas Sigvardsson har frågat mig hur jag avser att agera för att avskaffa legitimationsundantaget för skolor som bedriver undervisning på engelska.

För att få anordna undervisning på engelska ställs bland annat krav på att undervisningen ska hålla god kvalitet och att elever ska få tillräckliga kunskaper i svenska för att nå målen för utbildningen. Enligt skollagen ska lärare som undervisar på engelska ha legitimation och behörighet eller en utländsk lärarutbildning som motsvarar en svensk lärarexamen och kompetens att undervisa i språket.

Skolinspektionens granskning av kvaliteten i engelskspråkig undervisning som publicerades hösten 2025 visar att undervisningen på de flesta av de granskade skolorna kan förbättras. På många skolor saknas kunskap om hur språket och ämnet ska läras ut samtidigt. Det är mycket oroande, eftersom kunskaperna i svenska språket är avgörande för att utveckla kunskaper i alla ämnen och i förlängningen för att kunna delta aktivt i samhällslivet.

Vi vet att kunskapsresultaten behöver öka i Sverige och att skickliga lärare är den enskilt viktigaste faktorn för att undervisningen ska hålla hög kvalitet och för barnens och elevernas lärande. Mot bakgrund av de kvalitetsbrister som förekommit och att antalet skolor med tillstånd att bedriva delar av undervisningen på engelska har ökat kraftigt sedan bestämmelserna infördes kan det finnas skäl att se över regleringen. Jag kan komma att återkomma till hur en eventuell översyn av regelverket ska tas vidare.

Anf. 25 NIKLAS SIGVARDSSON (S):

Herr talman! Jag tackar utbildningsministern för svaret, trots att det är med både viss förvåning och viss frustration jag tar emot svaret på min interpellation. I ministerns svar möts vi nämligen av en anmärkningsvärd passivitet.

Ministern uttryckte precis i svaret att det *kan* finnas skäl att se över regleringen och att ministern *kan* komma att återkomma om hur en sådan översyn eventuellt ska tas vidare. Det *kan* finnas, och hon *kan* återkomma. Det är en hållning som står i skarp kontrast till den handlingskraft som ministern under hela hösten har försökt ge uttryck för.

Vi kunde läsa i exempelvis Dagens Nyheter den 25 september att ministern sa så här: Det är grundläggande att lärare ska kunna prata svenska och ha svensk lärarlegitimation. Man ska inte kunna lura föräldrar och elever med internationell profil, särskilt om undervisningen inte håller måttet. Det är inte rättvist mot eleverna.

Detta är ord som antyder en omedelbar förändring. Det är ord som signalerar politisk vilja och tydlig riktning, men när vi inför riksdagen i dag får ta emot regeringens svar och formella hållning är ambitionen som bortblåst.

Herr talman! Vi socialdemokrater har varit tydliga. Vi har under hösten skrivit motioner, och vi har tidigare lagt utskottsinitiativ i utbildningsutskottet – faktiskt så sent som för bara några veckor sedan. Detta var ett initiativ som hade kunnat göra det möjligt att skapa en majoritet här i kammaren för att avskaffa undantaget. Detta utskottsinitiativ röstades dock inte bara ned av Tidöpartierna, där Liberalerna ingår, utan man röstade till och med nej till att påbörja beredning av frågan.

Om den liberala utbildningsministern verkligen hade menat det hon sagt i medierna de senaste månaderna hade hon ju kunnat se till att Liberalerna faktiskt verkade för att avskaffa undantaget inom engelskspråkig undervisning. Därför måste frågan ställas om varför man röstade ned det här förslaget när man tidigare har sagt sig vara för att se till att legitimation ska gälla hela det svenska skolväsendet.

Man hade kunnat göra gemensam sak med oss. Man hade kunnat säkerställa en majoritet i den här kammaren, men man valde att rösta nej. Detta är anmärkningsvärt med tanke på att Skolinspektionens översyn som ministern tog upp i sitt svar var så tydlig: 27 av 30 granskade skolor uppvisade brister.

Undantaget skulle ju gälla en väldigt begränsad del av den svenska skolan. Från 2011, då det fanns endast 16 grundskolor med tillstånd, har det växt till dagens 145 skolor som har undantag för att bedriva den här typen av undervisning. Det har alltså inte varit ett litet undantag i en begränsad del av skolan, utan det har växt till något mycket större.

Herr talman! Ministern och jag verkar vara överens om en sak, nämligen att svenska språket ska vara huvudspråk i svensk skola. Det är just därför passiviteten i regeringens svar blir både frustrerande och svårförståelig. Därför vill jag fråga utbildningsministern: Vad är det som gör att ministern, med tanke på det svar hon precis gav, förefaller ha svängt i frågan om att avskaffa legitimationsundantaget?
(Applåder)

Anf. 26 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! En välfungerande skola är grunden för att fler ska få möjlighet till en bra framtid.

Internationella studier visar att svenska elevers kunskapsresultat har sjunkit de senaste åren. Det finns mycket som är bra med svensk skola men också mycket som kan bli bättre. Skolan ska vara en plats där elever utvecklar nya kunskaper både i språk och i andra ämnen, och det är därför viktigt att undervisningen håller hög kvalitet.

Det är sorgligt att ledamoten påstår att regeringen sitter passiv. Skolan är nämligen en av regeringens främsta prioriteringar, och regeringen arbetar med många och omfattande åtgärder för att förbättra svensk skola. Förslag bereds nu om bland annat en ny läroplan, nya betygssystem, ökad trygghet och studiero, ett nytt stödssystem, en reglering av tid för undervisning och höjd kvalitet i lärarutbildningen. Det är bara några av alla de reformer som är på gång.

Jag säger det igen: Vi delar bedömningen att det kan finnas skäl att se över nuvarande bestämmelser. En ändring av sådana bestämmelser behöver föregås av en noggrann analys i en utredning, och jag kan komma att återkomma till hur en eventuell översyn av regelverket ska tas vidare. Men påståendet att regeringen är passiv inför skolan och inte gör något är precis motsatsen till sanningen. Regeringens främsta prioritering är skolan eftersom den är avgörande för att alla barn i det här landet ska få en rättvis start i livet.

Anf. 27 NIKLAS SIGVARDSSON (S):

Herr talman! Passiviteten har vi sett både i svaret på min interpellation och i den interpellationsdebatt vi precis hörde om att förbjuda aktiebolag i skolan. Ministern visar nämligen ingen som helst antydning till att vilja göra något här och nu vare sig när det gäller att förbjuda aktiebolag i skolan eller när det gäller att ta ställning för att avskaffa legitimationsundantaget för engelskspråkiga skolor.

Det är självklart att all typ av lagstiftning ska föregås av en grundlig analys. En utredning ska ta fram förslag, och förslagen ska remitteras. Där är vi helt överens, men man behöver ju agera och faktiskt tillsätta en utredning för att vi ska kunna avskaffa legitimationsundantaget för engelskspråkiga skolor. Det är alltså det första på priolistan: Tillsätt en utredning som ens gör det här möjligt!

Man hade kunnat påskynda detta. Om regeringen och Liberalerna hade behövt hjälp i Regeringskansliet för att tillsätta en utredning hade kammaren kunnat tillkännage för regeringen att den ska ta initiativ till att avskaffa legitimationsundantaget. Det var det vårt utskottsinitiativ i utbildningsutskottet handlade om.

När det gäller varför detta är angeläget vill jag återkomma till Skolinspektionens granskning, som visar att 27 av 30 skolor bedömdes ha kvalitetsproblem. Det är verkligheten; det är så det ser ut.

Skolinspektionen lyfte bland annat att lärare på dessa skolor kan sakna både pedagogisk kompetens och grundläggande ämnesdidaktisk förmåga gällande att bedriva språk- och ämnesintegrerat lärande. Man lyfte också att eleverna trots lagkrav inte ges tillräckliga möjligheter att utveckla sina kunskaper i det svenska språket och att skolor kan misslyckas med att säkerställa progression i kunskapsutvecklingen eftersom språket och ämnet inte integreras på ett tillfredsställande sätt.

Detta är allvarligt eftersom vi vill att kompetensen och kunskapen i svensk skola ska öka. Vi vill att svenska elever ska komma ut med ännu bättre kunskaper i framtiden. Därför är detta saker vi behöver ta på allvar, och vi behöver ta dem på allvar nu.

Granskningen visar också att detta inte bara är ett problem i skolors interna arbete utan att det handlar om ett strukturellt problem för elevers likvärdighet och språkutveckling. Det är därför vi socialdemokrater vill se till att detta påskyndas – att man tillsätter en utredning för att kunna avskaffa undantaget gällande svensk lärarlegitimation.

Jag återkommer till det ministern sa i Dagens Nyheter tidigare i höst, det vill säga att det är grundläggande att lärare ska prata svenska och ha svensk lärarlegitimation. Med anledning av det uttalandet är det viktigt att faktiskt se till att vi kommer igång med det arbetet, och jag tycker inte att det svar som ministern ger är tillfredsställande när det gäller just den punkten, herr talman. Om det är grundläggande att lärare ska både prata svenska och ha svensk lärarlegitimation är frågan varför det inte tillsätts en utredning.

Vår linje är tydlig: Likvärdigheten i skolan förutsätter likvärdiga krav. Det ska inte finnas ett parallellt system där den svenska legitimationen är frivillig. Om ministern menar allvar med den retoriken förväntar vi oss ett tydligt svar, och vi kan ställa upp på att se till att den förändringen blir verklighet. Elever, lärare och skolans kvalitet ska nämligen inte riskeras på det här sättet. Regeringen behöver agera, inte tveka.

Jag undrar därför fortfarande: Finns det något som gör att Liberalerna och utbildningsministern har ändrat sin ståndpunkt och inte vill tillsätta den utredning som faktiskt kommer att behövas för att legitimationsundantaget ska kunna avskaffas?

(Applåder)

Anf. 28 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Jag delar helt bedömningen att det kan finnas skäl att se över bestämmelserna om engelskspråkig undervisning, men jag delar inte ledamotens bedömning att regeringen gör för lite. Regeringen föreslår historiska satsningar på skolan de närmaste åren, och just nu bereds flera omfattande förändringar och reformer i svensk skola.

Det finns redan i dag krav på att lärare som undervisar i engelska ska ha en lärarutbildning som motsvarar svensk lärarexamen och kompetens att undervisa i engelska. Huvudmännen har ansvar för att utbildningen genomförs i enlighet med de bestämmelser som finns. Det är viktigt att hu-

vudmännen tar ansvar för att se till att alla barn får en utbildning som är utformad efter de krav som ställs i svensk skollag och andra författningar.

Det är glädjande att ledamoten tar upp Skolinspektionen som ett gott exempel. Jag håller med om att Skolinspektionen har ett viktigt uppdrag att granska huvudmän, skolor och andra verksamheter. Syftet är bland annat att se till att alla barn och elever får en likvärdig utbildning av god kvalitet och i en trygg miljö.

Det är också viktigt att Skolinspektionen i sitt uppdrag får rätt förutsättningar för att göra sådana granskningar. För att myndigheten ska kunna öka sin närvaro har regeringen bland annat sett till att den kan göra fler inspektioner, exempelvis genom oanmälda besök. Det har vi gjort genom att stärka myndighetens verksamhet. Regeringen har under mandatperioden bland annat förstärkt Skolinspektionens granskningsverksamhet med totalt 25 miljoner kronor för 2024 och 47 miljoner för 2025. Granskningsverksamheten förväntas också förstärkas ytterligare.

Allt detta handlar i slutändan om att se till att alla barn har rätt till en utbildning av god kvalitet. Återigen: Ledamoten försöker måla upp en konflikt här, men jag delar bedömningen att det kan finnas skäl att se över bestämmelserna. Jag kan också komma att återkomma till hur det ska göras.

Anf. 29 NIKLAS SIGVARDSSON (S):

Herr talman! Det verkar uppenbarligen finnas en konflikt i den här frågan med tanke på att svaret är så pass luddigt och svävande. Vi socialdemokrater vill ju se till att detta blir verklighet här och nu. Det här undantaget, som år 2011 berörde 16 skolor, berör i dag 145 skolor och innebär en betydande ökning av antalet elever som går på en sådan typ av skola.

Vi socialdemokrater vill att svenska elever ska ha bra skolor, att det ska vara självklart att lärarna som undervisar där ska ha behörighet och legitimation och att de ska kunna bedriva undervisning på det språk som skolan säger att de ska göra. De ska vara kompetenta i svenska men behöver tydligen vara det också i engelska för att kunna genomföra undervisning på de här skolorna.

Vi socialdemokrater är tydliga: Det finns ett enkelt och rimligt ansvar att ta i frågan. De som undervisar i svensk skola ska ha svensk lärarlegitimation. Det gäller i alla skolor, oavsett profil och oavsett språk. Likvärdigheten i skolan får inte byggas på undantag.

Låt mig avsluta med detta: Regeringen har använt hårda ord under hösten. Utbildningsministern har varit tuff i olika förslag, men frågan är om dessa förslag kommer att bli verklighet. Kommer de ens att se dagens ljus i propositioner, eller vart kommer de att ta vägen?

Vi socialdemokrater står här med tydliga förslag. Vi väcker motioner, och vi lägger fram utskottsinitiativ för att se till att hålla tempo och fart i frågan. Man får inte sacka efter. Det är skillnad på att säga något och att vilja göra något på riktigt.

Vi är redo att ta bort undantaget. Vi är redo att höja kvaliteten. Frågan är om regeringen är redo.

(Applåder)

Prot. 2025/26:47
8 december

Svar på
interpellationer

Anf. 30 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Tack för debatten och tack för frågan, Niklas Sigvardsson!

Det gläder mig att se så många ledamöter engagerade i skolfrågor i kammaren denna måndag vid lunchtid. Jag ska fortsätta att vara så tydlig jag kan. Vi delar bedömningen att det kan finnas skäl att se över nuvarande bestämmelser. Vi är nog överens om att språket är en otroligt stor och viktig maktfaktor för huruvida barn får en rättvis start i livet.

En ändring av sådana här bestämmelser behöver föregås av en utredning och en noggrann analys; den synen tror jag också att socialdemokratiska ledamöter delar med mig. Jag kan komma att återkomma till hur vi ska göra en översyn av regelverket och hur en sådan analys och utredning ska ske.

Det är glädjande att se att vi delar synen på svenska språket och vikten av att alla barn ska få en rättvis start. Då kan jag alltså lita på att när alla våra förslag hamnar på riksdagsledamöternas bord kommer Socialdemokraterna att se till att rösta för de olika reformer vi vill genomföra för att stärka svensk skola. Då är det dags att gå från ord till verkstad och visa om man vill ha konflikt eller om man verkligen vill sätta skolan först.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2025/26:139 om elever i anpassad skolas rätt till adekvat utbildning

Anf. 31 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Mats Wiking har frågat mig vad jag avser att göra åt problemet med att antalet elever i den anpassade skolan ökar men att endast 15 procent av lärarna som undervisar är behöriga.

Antalet inskrivna elever i anpassad grundskola har ökat med cirka 73 procent under perioden 2015 till 2024, från drygt 9 700 elever till cirka 17 200 elever. Under samma period ökade antalet anställda från cirka 2 500 till cirka 4 000 omräknat till heltidsanställningar.

Även om behörigheten har sjunkit under perioden har huvudmännen lyckats genomföra den kraftiga ökningen av personalstyrkan med en huvudsakligen bibehållen andel personal med pedagogisk utbildning och bibehållen nivå av personal med specialpedagogisk utbildning.

Regeringen avsatte 200 miljoner kronor årligen under 2023–2025 för fortbildning till speciallärare. Højningen permanentas från 2026 och framåt och slås samman med övriga medel för att säkerställa långsiktigheten i den behörighetsgivande fortbildningen. Sedan mars 2023 finns också ett statsbidrag till huvudmän för att de bland annat ska kunna anställa fler speciallärare. Bidraget gäller även för anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola.

Utöver detta beslutade regeringen i juli 2023 att uppdra åt en särskild utredare att föreslå åtgärder för att utveckla lärar- och forskollärarytbildningarna i syfte att höja utbildningarnas kvalitet och yrkenas status och attraktivitet. Utredningen redovisade sitt betänkande *Ämneskunskaper och*

lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning, SOU 2024:81, i november 2024, och förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen har även beslutat om en särskild utredare som ska föreslå åtgärder för att reformera utbildningarna på det specialpedagogiska området. Syftet är att utbildningarna bättre ska spegla skolornas behov och att fler ska kunna arbeta direkt med eleverna. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag i juni 2026.

För att locka fler till yrket behöver förutsättningarna bli bättre. Regeringen gav därför en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av förskollärares och lärares administrativa uppgifter och lämna förslag för att minska den administrativa bördan. Utredaren skulle även föreslå hur förskollärares och lärares tid för planering, undervisning och uppföljning ska regleras. Syftet var att frigöra tid som förskollärare och lärare kan lägga på att planera och bedriva undervisning. Utredningen redovisade betänkandet *Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkens attraktivitet*, SOU 2025:26, i mars i år, och förslagen bereds just nu inom Regeringskansliet.

Regeringen har i sin budgetproposition aviserat att cirka 1,3 miljarder kronor avsätts för 2027 och cirka 2,6 miljarder kronor från och med 2028 för reglerandet av lärares undervisningstid.

Sammantaget har regeringen gjort flera insatser för att förbättra behörighetssituationen avseende speciallärare i skolväsendet.

Anf. 32 MATS WIKING (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

När Riksförbundet FUB år 2023 frågade över 400 föräldrar till barn i anpassad skola var det bara drygt en femtedel som var så nöjda med skolgången att de skulle rekommendera den för andra.

Det är ett djupt oroande besked, och det är ett tydligt tecken på att något inte fungerar som det ska i den skolform där eleverna kanske har det allra största behovet av trygghet, kontinuitet och undervisningskompetens.

Herr talman! I samma rapport presenterar FUB flera konkreta förslag. De understryker särskilt behovet av att regeringen omgående utreder hur bristen på behöriga lärare i anpassad skola ska lösas. FUB beskriver detta som en av de mest avgörande åtgärderna för att elever med intellektuell funktionsnedsättning ska få en likvärdig utbildning jämfört med både grundskolan och gymnasieskolan.

Herr talman! FUB gjorde också en skolenkät år 2023 som visar att omkring 1 500 elever varje år lämnar anpassad skola. Över 30 procent riskerar att hamna i ett omfattande utanförskap, utan arbete och utan fortsatta studier. Detta är ingen liten fråga. För varje elev som lämnar systemet utan möjlighet till framtid blir både samhället och individen fattigare.

Herr talman! Samtidigt är lärarbehörigheten i anpassad skola nere på rekordlåga 15 procent. 15 procent – det kan jämföras med 73 procent i grundskolan, vilket i sig också är för lågt!

Även Skolverket slog larm år 2023. Den dåvarande generaldirektören Peter Fredriksson sa att den extremt låga andelen behöriga lärare i anpassad skola måste tas på allvar. Han påpekade att just dessa elever behöver de mest kompetenta lärarna. FUB delar den bilden och menar att regeringen måste agera omgående.

Prot. 2025/26:47
8 december

Svar på
interpellationer

Herr talman! Den 2 juni 2023 bytte särskolan namn till anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola. Det är i sig viktigt, men ett namnbyte räcker inte till om man inte samtidigt gör stora förändringar. Om detta skulle markera en ny riktning borde vi nu också se verkliga förändringar; vi borde se fler behöriga lärare, högre kvalitet och ett system som håller för framtiden.

Utbildningsministern hänvisar i sitt svar till att huvudmännen inte har minskat andelen behöriga lärare och att regeringen satsar 200 miljoner kronor årligen på att utbilda fler speciallärare. Det är givetvis bra att frågan uppmärksammas, men det räcker inte på långa vägar när situationen är så allvarlig som den är.

Herr talman! Vi socialdemokrater saknar en tydlig ambitionshöjning från regeringen. Hur kan man vara nöjd när endast 15 procent av lärarna i anpassad skola är behöriga? Anser inte ministern att denna extremt låga andel behöriga lärare bidrar till att fler elever slås ut och att fler vuxna med funktionsnedsättningar riskerar att hamna i ett livslångt utanförskap utan både utbildning och arbete?

(Applåder)

Anf. 33 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA
MOHAMSSON (L):

Herr talman! Jag tackar ledamoten Wiking för frågan och för hans tydlighet vad gäller att vi behöver se till att alla får en rättvis start i livet.

Vår ambition är tydlig. De bäst utbildade lärarna ska undervisa de mest behövande eleverna. Den anpassade grundskolan och anpassade gymnasieskolan behöver fler välutbildade och erfarna speciallärare. För att vara behörig att undervisa i anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola krävs nämligen utöver den vanliga lärarutbildningen en speciallärarutbildning med inriktning mot intellektuella funktionsnedsättningar.

Under mandatperioden har regeringen genomfört en rad insatser för att göra läraryrket mer attraktivt så att fler lockas till läraryrket och för att öka antalet speciallärare i skolväsendet. På detta sätt har regeringen skapat goda förutsättningar för att öka antalet speciallärare i skolväsendet.

För att bli speciallärare krävs alltså först en lärarutbildning och därefter fortbildning till speciallärare. Man kan välja mellan fem olika specialiseringar. För att komma till rätta med problemet med för få speciallärare behövs flera olika insatser, och jag tror att ledamoten och jag delar uppfattningen att det behövs insatser för att dels få fler att välja att bli lärare, dels göra det möjligt för lärare att fortbilda sig till speciallärare.

Regeringen har gjort sådana insatser. Redan i budgetpropositionen för 2023 fanns förslag som syftade till att öka läraryrkets attraktivitet så att fler söker sig till yrket. Regeringen avsatte då 50 miljoner kronor i en satsning på förskollärares och lärares vidareutbildning. I samma budgetproposition fanns även insatser för att öka antalet speciallärare. De avsatta medlen hade två syften. Dels avsatte regeringen 235,5 miljoner kronor till huvudmännen så att de skulle kunna anställa fler speciallärare, dels avsatte regeringen de nämnda 200 miljonerna årligen för utbildning av fler speciallärare.

Det handlar alltså om en bredd av insatser för att både fler ska söka sig till utbildningen och fler ska våga och vilja stanna kvar. Detta är avgörande för att vi ska få fler behöriga och för att fler huvudmän ska få personal som kan ta dessa livsviktiga jobb så att alla barn får en rättvis start.

Prot. 2025/26:47
8 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 34 MATS WIKING (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Visst har det hänt saker. Men när det gäller andelen utbildad personal står det fortfarande och stampar sedan denna regering tog över 2022. Intellectuellt funktionsnedsatta glöms ofta bort i skolpolitiken, och vi debatterar sällan denna grupp i kammaren. Därför är det jätteviktigt att staten och regeringen är tydliga i att man vill skärpa kraven så att den personal som undervisar i anpassad skola har den kompetens som krävs.

Kvaliteten varierar också väldigt mycket mellan kommunerna. Anpassad skola ligger ofta i egna lokaler långt från ordinarie grund- och gymnasieskola, och det är svårt att få till ett samarbete. Detta går rakt emot intentionen om likvärdighet och delaktighet i skolsystemet.

FUB:s rapport från 2023 är tydlig i att elevernas utveckling bygger på att de har lärare med pedagogisk kompetens och god kunskap om elevernas förutsättningar, vilket ministern också var inne på. Trots detta bedrivs undervisningen i anpassad skola ofta av stödpersonal utan utbildning om intellektuella funktionshinder och utan förståelse för skolformens uppdrag. Det är inget fel på elevassistenterna, men om tanken är att de ska begränsas inom ordinarie grund- och gymnasieskola får undervisningen inom anpassad skola inte stå och falla med elevassistenter.

Herr talman! Sverige var en gång i tiden ett föregångsland för utbildning av elever med intellektuell funktionsnedsättning, men i dag säger forskarna att vi har halkat efter. FUB skriver också att det saknas ambitioner och att Sverige återkommande får kritik för att vi inte lever upp till barnkonventionen och funktionsrättskonventionen. Det är allvarliga signaler.

Vi socialdemokrater anser därför att regeringen måste agera. Det viktigaste är kravet från FUB att omgående utreda hur bristen på behöriga lärare ska lösas i både anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola. När endast 15 procent av lärarna är behöriga i en skolform med så stora behov räcker det inte att ta små steg framåt.

Herr talman! Vi socialdemokrater delar också FUB:s uppfattning att det bör införas utbildningskrav för elevassistenter. De gör ett viktigt arbete, men det går inte att kompensera för extremt få behöriga lärare med utbildad personal.

Därtill behöver regeringen se över timplanerna. De måste bli mer flexibla och bättre anpassade för att skolorna ska kunna organisera en undervisning som möter elevernas behov och gör det möjligt för fler elever att läsa ämnen från båda läroplanerna. Det är helt avgörande för att fler ska få rätt stöd och rätt utmaningar.

Herr talman! Om vi menar allvar med likvärdig utbildning måste också anpassad skola få de förutsättningar den behöver. Det handlar om barnens framtid, och den får inte formas av låga ambitioner.

Mot denna bakgrund ställer jag min fråga till utbildningsministern: Hur tänker regeringen ta hänsyn till FUB:s krav för att förbättra undervisningen för elever i anpassad skola och för att de ska ha en framtid även när de kommer ut från skolsystemet?

Anf. 35 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Jag tackar ledamoten Wiking för hans engagemang för barns utbildning och framtid.

Skolan är som sagt en prioritering för regeringen, och under mandatperioden har regeringen gjort ytterligare insatser för att öka läraryrkets attraktivitet och reformera skolväsendet. Dessa två saker går hand i hand. Det handlar inte minst om att få fler att välja läraryrket, stanna i läraryrket eller komma tillbaka till läraryrket.

Insatserna omfattar bland annat en utredning för att minska administrationen och reglera förskollärares och lärares undervisningstid, en utredning om förbättrad elevhälsa, en utredning om att stärka tryggheten och studieron i skolan, en utredning om en ny läroplan med fokus på undervisning och lärande och en utredning om lärarutbildningen. Alla dessa utredningars förslag bereds för närvarande i Regeringskansliet, och jag återkommer gladeligen och debatterar propositionerna när de läggs på riksdagens bord. Jag ser fram emot en stor enighet när det gäller att göra reformer som är viktiga för att öka läraryrkets status och förbättra lärarnas arbetsmiljö och trygghet, vilket också skulle innebära en avsevärd förbättring av alla elevers studiemiljö och möjligheter i skolan.

Regeringens insatser handlar om att få fler att bli speciallärare, att huvudmännen ska göra det möjligt för fler att fortbilda sig och att fler ska våga och vilja stanna kvar i det yrke som är Sveriges viktigaste: att ge nästa generation möjligheten att få drömma.

Jag ser fram emot att förslagen kommer på riksdagens bord och att vi hittar en bred enighet så att vi kan göra svensk skola till en skola i världsklass.

Anf. 36 MATS WIKING (S):

Herr talman! Tack, ministern, för debatten och diskussionen!

Det är positivt att vi tar upp gruppen elever i anpassad skola och sätter det på dagordningen, men jag kan konstatera att behörigheten är alldeles för låg. Ambitionen från regeringen är positiv på så vis att man vill göra något åt problemet, men det går för sakta. Vi har en stor grupp elever som riskerar att slås ut ur systemet på grund av att regeringen inte tar de tag som borde tas och ser till att få fart på lärarutbildningen så att personal kan utbildas och det kan fungera ordentligt i skolan.

Vi kan konstatera att behörigheten hos personal i anpassad skola tyvärr är undermålig. Som jag sa är det 15 procent av personalen som är utbildad och har rätt kompetens för att undervisa elever i anpassad skola. Det är för dåligt.

Vi kan också konstatera att en stor del av undervisningen sköts av utbildade lärarassistenter, som gör ett bra jobb men som inte har adekvat utbildning för att kunna prestera på den nivå som krävs. Utifrån följderna av bristerna i hela systemet för undervisningen kan vi även konstatera att ungefär 30 procent av eleverna inte går vidare från anpassad utbildning till

studier eller arbete utan hamnar på en låg försörjningsgrad och kommer inte ut i förvärvsarbete.

Vi kan också konstatera att regeringen inte är beredd att fullt ut ge elever i anpassad skola rätt förutsättningar att nå så långt de kan. Mina sista frågor till ministern är: Är ministern verkligen nöjd med de förutsättningar som ges elever i anpassad skola? Kan man inte vara lite självkritisk?

Prot. 2025/26:47
8 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 37 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Jag tycker att ambitionen har varit väldigt tydlig från mig här i dag: De bäst utbildade lärarna ska undervisa de mest behövande eleverna.

Jag tycker också att jag varit väldigt tydlig med att det krävs mycket självinsikt för att göra de största reformerna för svensk skola på över 30 år. Det genomför vi i dag i Sverige. Jag skulle vilja se samma självinsikt från Socialdemokraterna, som styrde Utbildningsdepartementet i åtta år innan Liberalerna tog över.

Vår ambition är tydlig: Det finns inget viktigare yrke i Sverige än att vara lärare, och det behövs fler speciallärare. Under den här mandatperioden har regeringen genomfört insatser både för att göra läraryrket mer attraktivt och därmed locka in fler i läraryrket – Sveriges viktigaste yrke – och för att öka antalet speciallärare i vårt skolväsen genom att fler fortbildar sig.

Det kommer fortsatt att vara vår ambition att se till att vi har lärare som varje dag sätter eleverna först och som varje dag ger alla elever de möjligheter de behöver för att klara sitt liv. Skolan är regeringens yttersta prioritering.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2025/26:141 om hot och våld i skolan och i fritidshemmet

Anf. 38 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Tack, ledamoten Wiking, för mycket ambitiösa frågor om skolan! Jag uppskattar som sagt alltid när vi kan debattera skolan och när jag ser att fler sätter skolan främst.

Mats Wiking har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att minska hot och våld i skolan och fritidshemmet, mot bakgrund av vittnesmål från Sveriges Lärare om ökande hot och våld mellan elever.

Först och främst vill jag understryka att alla former av kränkningar, hot och våld i skolan och fritidshemmet är oacceptabla. Att elever känner sig trygga är avgörande för att de ska må bra och lyckas i skolan. Detta är en prioriterad fråga för regeringen, och därför har vi vidtagit flera åtgärder för att skapa en tryggare skolmiljö för alla elever. Inte minst handlar det om att ge lärare och rektorer bättre förutsättningar att agera vid kränkningar, hot och trakasserier.

Utredningen om stärkt trygghet och studiero i skolan redovisade i januari 2025 betänkandet *Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan* (SOU 2025:8). Utredningen föreslår bland annat att lärare i vissa fall ska få visa ut en elev ur klassrummet utan att först ha uppmanat eleven att ändra sitt uppförande och att kvarsittningar och utvisningar inte längre ska behöva dokumenteras skriftligt av den som vidtagit åtgärden.

Det föreslås även att det ska bli obligatoriskt för skolor att ta fram och använda en så kallad konsekvensplan som beskriver vad som händer om en elev bryter mot skolans regler. Vidare föreslås att alla skolor också ska arbeta med förväntansdokument som bland annat ska innehålla information till elever och vårdnadshavare om hur skolan arbetar med regler och konsekvenser. Det föreslås också att det ska bli möjligt att använda de disciplinära åtgärderna omplacering inom eller utanför skolenheten och avstängning under en längre tid än i dag.

De nya reglerna planeras att börja gälla inför höstterminen 2026. Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1) att cirka 120 miljoner kronor avsätts för 2026 och beräknar att cirka 118 miljoner kronor avsätts årligen från 2027.

En god vuxennärvaro i skolan bidrar till en tryggare miljö. Därför görs satsningar för att fler skolor ska ha möjlighet att bland annat anställa mer personal. Statsbidraget för personalförstärkningar ger huvudmännen möjlighet att anställa exempelvis speciallärare, speciallärare i särskild undervisningsgrupp och elevhälsopersonal.

Från och med 2026 kommer även statsbidraget för lärarassistenter att ingå i det samlade statsbidraget. I budgeten för 2025 uppgick bidraget till cirka 1,7 miljarder kronor, varav 250 miljoner avsattes särskilt till läraravlastande personal med relevant utbildning för arbetsuppgifter som huvudsakligen bidrar till ökad trygghet och studiero.

Elevhälsan är också en viktig arena i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet gentemot barn och unga. Regeringen föreslår därför att 200 miljoner kronor avsätts under 2026 till personalförstärkningar inom elevhälsan och beräknar att avsätta 200 miljoner kronor årligen under 2027 och 2028.

Det finns skolor som har stora ordningsproblem, och det saknas ofta praktiska möjligheter att vid behov tillfälligt flytta elever utanför den egna skolan. Akutskolor kan innebära en möjlighet för huvudmän att hantera ordningsproblem och värna tryggheten och studieron i skolan. Genom att tillfälligt omplacera en elev kan en akut situation hanteras samtidigt som det utreds vilka långsiktiga lösningar som behöver genomföras. Statsbidraget för personalkostnader i akutskola ger fler huvudmän förutsättningar att inrätta akutskolor.

Skolan och fritidshemmet måste vara en trygg plats. Hot och våld får aldrig accepteras, och inga barn ska behöva vara oroliga eller rädda för vad de ska möta i skolan när de går hemifrån på morgonen.

Anf. 39 MATS WIKING (S):

Herr talman! Tack för svaret, ministern!

Rapporten *Skolan som slagfält*, framtagen av Sveriges Lärare, visar med tydlighet att hot, kränkningar och fysiska konflikter mellan elever numera sker varje vecka i skolor över hela landet. Allra mest utsatta är fritidshemmen, en verksamhet som under många år fått bära konsekvenserna

av nedskärningar och brist på utbildade lärare. Åtta av tio lärare i undersökningen säger att de har upplevt hot och våld på fritidshemmen.

Fritidshemmen är ofta barnens första och sista möte med skolan varje dag och är helt avgörande för barns utveckling, trygghet och sociala samspel. På fritidshemmen har tyvärr våldet blivit vardag samtidigt som resurserna minskar och grupperna blir större och större. När hot och våld breder ut sig riskeras inte bara personalens hälsa utan även barnens rätt till en trygg miljö som skollagen så tydligt slår fast.

Herr talman! Enligt rapporten upplever sex av tio lärare som bevitnat våld att nedskärningarna i skolan bidrar till att hot och våld ökar. Här är bilden tydlig: Grupperna har blivit större, både i skolan och på fritis. När grupperna blir större tröttnar personalen och slutar. Kontinuiteten och tryggheten försvinner. Arbetsmiljöverket har också tydligt konstaterat att många skolor och fritidshem brister i sitt systematiska arbetsmiljöarbete.

Herr talman! För oss socialdemokrater är slutsatsen klar: Hot och våld på fritidshemmen och i skolan har inte uppstått av sig självt. Det är resultatet av långåriga besparingar, större barngrupper och en vardag där alltför många utbildade pedagoger tvingas bära ett alldeles för stort ansvar.

Vi kan se att fritidshemmen sällan får ta del av extra resurser för barn med särskilda behov. Ett barn som har assistent i skolan får sällan det på fritis trots att grupperna på fritis är rekordstora.

Herr talman! Jag vill ställa följande fråga till ministern: Hur ser ministern på de uppgifter som framkommit i Sveriges Lärares rapport om den kraftiga ökningen av hot och våld i fritidshemmen och i skolan?

Anf. 40 LOUISE THUNSTRÖM (S):

Herr talman! Tack till Mats Wiking för den här viktiga interpellationen! Tack till ministern för svaret!

Under helgen läste jag också rapporten *Skolan som slagfält* från Sveriges Lärare. Det var djupt oroande läsning. Våld och hot i skolan både ökar i omfattning och blir grövre till sin karaktär. På fritidshemmen, där många yngre barn tillbringar en stor del av sin dag – ofta till och med mer tid än i skolan – och som med rätt förutsättningar skulle kunna ha en enastående roll i det förebyggande arbetet, uppger fler än åtta av tio lärare att de bevitnat hot eller våld mellan barnen och att läget dessutom försämrats kraftigt under de senaste åren.

I en rapport från Rädda Barnen som baseras på samtal med unga hbtqi-personer framkommer en mycket oroande bild av situationen där barnen beskriver skolan som en av de platser där risken för trakasserier är som allra störst. Häromveckan rapporterade Dagens Nyheter om att RFSL avstår från att komma ut till skolor och informera för att det på många håll blivit alltför hotfullt.

Skolan är därtill den näst vanligaste platsen där våld i ungas parrelationer sker.

Herr talman! Det är sannerligen en mörk och allvarlig bild från Sveriges skolor och fritidshem, men den är egentligen föga förvånande. Det är en utveckling som på många sätt speglar det samhälle vi lever i.

Vi lever i ett land där ojämlikheten tillåts öka, där språket hårdnat och där både rasism och hat mot hbtqi-personer blivit alltmer tydligt. Dessutom har vi en orolig omvärld, krig i vårt närområde, gängkriminalitet med skjutningar och sprängningar, hög arbetslöshet och trångboddhet. Vi har

en kostnadskris där många familjer fått det allt tuffare. Senast nu i dag på förmiddagen var det ett reportage på tv där Röda Korset varnade för stora välfärdsbrister och kraftigt ökad utsatthet.

Allt det här landar hos våra barn och unga, som inte kan hårbärgera det utan mår allt sämre och känner sig alltmer stressade. Det är egentligen inte så konstigt att det ser ut som det gör i våra skolor. Jag lider med barnen, både de som utsätts och de som utsätter. Det tror jag att alla här gör.

Herr talman! Rapporten visar tydligt hur våld hänger samman med skolans villkor. Bemanningen är avgörande. Där det saknas behöriga lärare, elevassistenter, kuratorer och specialpedagoger ökar risken för otrygghet. Det är otvetydigt så.

Även den fysiska skolmiljön spelar roll. I skolor där lärare bedömt lokalerna som mycket dåliga rapporteras en betydligt högre förekomst av våld än i skolor med fungerande miljöer.

Det samlade intrycket är att vi har en skola som står under hög press. Det är en utveckling som vi naturligtvis inte kan acceptera och som kräver genomtänkta, långsiktiga insatser. Men sådana insatser måste bygga på forskning och beprövad erfarenhet, inte på snabba utspel och symbolpolitik. Just därför blir jag ofta oroad när regeringen återkommande för fram förslag som kretsar kring straff, hårdare tag och idéer om att elever helt enkelt ska bete sig utan att de strukturella problemen riktigt adresseras.

Det är mot den bakgrunden jag vill fråga utbildningsministern: Vilken forskning och vilken beprövad erfarenhet vilar regeringen på när man till exempel vill avskaffa skollagens skrivningar om elevinflytande och i stället införa olika bestraffningsmetoder?

Anf. 41 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Jag tackar för frågorna här.

Jag vill börja med att vara väldigt tydlig med vem som har huvudansvaret både för finansiering och för att bedriva skola: Det är kommunerna som har det huvudsakliga ansvaret för att finansiera och bedriva skola.

Utbildningen i det svenska skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom varje fritidshem, oavsett var i landet verksamheten bedrivs. Det innebär att alla barn och elever ska ha tillgång till verksamhet med hög kvalitet så att de kan nå de fastställda målen för utbildningen. Det ska inte spela någon roll var man bor eller var skolan ligger.

För att stärka huvudmännens förutsättningar att öka tryggheten och studieron i skolan, avlasta lärare och bättre kunna möta elevers behov av stöd har regeringen beslutat om ett samlat statsbidrag för personalförstärkningar. Vi gör historiska satsningar på skolan, både i reformer och i pengar. Bidraget för personalförstärkningar ger huvudmännen möjlighet att anställa personal inom elevhälsa, speciallärare och läraravlastande personal. I budgeten för 2025 uppgår det här bidraget till cirka 1,7 miljarder kronor, varav 250 miljoner är avsatta särskilt för läraravlastning.

När det gäller frågan om relationen mellan lärare och skolpersonal och elever och hur vi ska skapa en tillitsfull relation i skolan är just den relationen en avgörande del av trygghetsarbetet. Det måste vara tydligt vem som bestämmer i skolan. Det är uppochnedvänt om vi låtsas och inbillar barn att det är någon annan än lärarna och de vuxna i skolan som bestämmer och som sätter ramarna. Skolan är inte Vilda Västern. Det är därför

viktigt att lärare och annan personal har förutsättningarna att ingripa och också ingriper i störiga situationer, inte minst för att bygga en tillitsfull relation till alla elever. Att man ingriper om en elev exempelvis hotar, slår och kränker andra elever visar att personalen tar alla elevers trygghet på allvar.

Om vuxenvärlden inte sätter upp tydliga regler och gränser kan det i stället leda till att eleverna tappar tillit till att skolan är till för alla och att personalen tar sitt vuxenansvar. Ett förtydligande av rektorers och lärares ansvar samt att skolpersonalen har de befogenheter som de behöver för att kunna skapa en trygg skola är därmed förenligt med en tillitsfull relation mellan lärare och elever men framför allt ett huvuduppdrag för skolan om den ska ge trygghet till alla elever.

Anf. 42 MATS WIKING (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Regeringen talar ofta om trygghet i skolan, men trots återkommande larm om hot och våld, inte minst på våra fritidshem, ser vi inga åtgärder som faktiskt vänder utvecklingen. Ingenting har hänt under de snart fyra år som regeringen har suttit när det gäller detta.

Personal som arbetar med våra barn ska aldrig behöva känna oro för sin egen säkerhet, och elever ska möta trygghet, inte otrygghet, under sin skoldag.

Hittills har regeringen nöjt sig med utredningar och löften. Det saknas en nationell strategi för att stärka arbetsmiljön och ge skolor och fritidshem fler vuxna, mer kompetens och bättre verktyg. Att blunda för problemet gör inte barnens och personalens vardag säkrare. Nu krävs ett tydligt ledarskap.

Herr talman! Vi socialdemokrater ser tydligt att hot och våld växer där vuxennärvaron är svag. Därför satsar vi på fler utbildade lärare och fler medarbetare i fritidshemmen. Mindre grupper och mer tid för varje elev skapar trygghet och studiero både i klassrummet och på fritidshemmen.

Vi ser också, till skillnad från regeringsföreträdarna, att det ute i kommunerna händer saker. Det sker nedskärningar. I en enkät säger ungefär 60 procent av de tillfrågade rektorerna att det är nedskärningar i kommunerna. Regeringen säger ofta att detta är kommunernas eget ansvar. Vi har dock haft en vana, i alla fall när Socialdemokraterna har styrt, att se till att kompensera med statsbidrag så att man inte tappar utifrån hur ekonomin växer i samhället.

Det är jätte viktigt att kommunerna får generella statsbidrag som täcker upp de underskott de har. Även om kommunerna ska satsa själva, som ministern säger, kan en liten kommun inte klara sig själv utan generella statsbidrag som kan kompensera det underskott man har.

Det blir inte heller fler specialpedagoger, som regeringen påstår, utan färre. Elevhälsan pressas, trots att just tidigare insatser ofta kan bryta negativa spiraler, konflikter och utagerande beteenden.

Herr talman! Som min kollega också lyfte presenterar regeringen främst hårdare tag – avstängningar och utvisningar – som lösningar på otryggheten. Men forskningen är tydlig: Det är relationer, närvarande vuxna och en stabil vardag som bygger trygghet.

Prot. 2025/26:47
8 december

Svar på
interpellationer

Att tydliga rutiner och regler behövs kan vi hålla med om. Men det fungerar bara i en trygg och respektfull miljö. Stora klasser och stora grupper på fritis gör det också betydligt svårare.

Vi tror att tydliga regler behövs. De vuxna ska givetvis ha ett avgörande inflytande, för det är deras arbetsplats. Men det är också barnens arbetsplats, och därför är det jätteviktigt att utforma regler på skolan tillsammans med eleverna.

Därför har vi utvecklat detta med elevråd och elevdemokrati. Det finns väldigt många barn som kan ta ansvar om man ger dem ansvar. Att bygga trygghet, ordning och studiero i skolan handlar väldigt mycket, tror vi socialdemokrater, om att ge även barnen möjlighet att vara med och påverka.

Det avgörande när det gäller att det ser ut som det gör i skolan i dag är dock de nedskärningar som har skett i kommunerna. De har gjort att det finns stora klasser och stora grupper och att vi inte kan inte ge barnen med särskilda behov den undervisning som de behöver och kräver.

Herr talman! Jag vill avsluta med att fråga utbildningsministern: Vilka konkreta åtgärder avser regeringen att vidta för att stärka tryggheten och arbetsmiljön i skolan och på fritidshemmen? Avser regeringen att tillföra resurser för att minska gruppstorlekarna och öka personaltätheten i fritidshemmen? Jag talar då om generella resurser som kan göra att alla kommuner kan klara de nedskärningar som annars väntar runt hörnet.

Anf. 43 LOUISE THUNSTRÖM (S):

Herr talman! Skolan har också ett viktigt demokratiuppdrag, och demokrati behöver man träna på. Det var mot den bakgrunden min fråga om elevinflytande ställdes till ministern.

Den svenska skolan borde ses som den absolut viktigaste institution vi har i vårt land, inte som en marknad eller som en butik. Skolan är ingenting som kunder köper eller låter bli. Den är ett gemensamt ansvar för vårt land, ingen kassako för riskkapitalister.

Mot den bakgrunden är det extra allvarligt att den rapport jag förut nämnde beskriver hur skolledare ibland avstår från att agera av rädsla för att problemen ska skada skolans rykte. Det är ju fullständigt oacceptabelt. Skolan ska skydda barnen, inte skydda ett varumärke.

Som jag sa tidigare borde skolan vara den viktigaste institution vi har i vårt land, den som ska skapa förutsättningar för den enskilda individen men också för samhällsgemenskapens fortbestånd och vårt lands utveckling. Det handlar om vad vi vill förmedla och ge till kommande generationer.

Vi socialdemokrater lägger 3,7 miljarder mer till svensk skola i vår skuggbudget inför nästa år. Under hela mandatperioden har vi lagt mer pengar till kommunerna och välfärden än vad regeringen och Sverigedemokraterna har gjort. Det är uppenbart att den prioriteringen har varit rätt.

Men de pengar vi lägger till skolan måste också stanna i skolan. Mellan 2022 och 2024 försvann 19 miljarder i vinster till nio skolföretag. Det är ju absurt! Det är ett helt sjukt system. De här pengarna kunde ha gått till fler lärare och till mindre klasser.

Den svenska skolan behöver göras om i grunden. Jag instämmer i att staten faktiskt behöver ta ett större ansvar, men se också till att de 19 miljarder som försvunnit i vinster till skolkoncerner stannar i skolan! Förbjud aktiebolag att driva skola! Det är skolan som behöver reformeras och göras om, inte våra barn.
(Applåder)

Anf. 44 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA
MOHAMSSON (L):

Herr talman! Trygghet är en prioriterad fråga. Därför har regeringen vidtagit flera åtgärder för att skapa en tryggare skolmiljö för alla elever.

Skolan är en prioriterad fråga. Det är därför vi lägger fram den största skolbudgeten i modern tid. Det är därför vi gör de största reformerna på över 30 år – för att vi behöver göra stora förändringar för att få bukt med både trygghetskrisen och läskrisen i svensk skola.

Det jag börjar fundera på, herr talman, när jag lyssnar på den här debatten är hur Socialdemokraterna kommer att rösta i fråga om våra förslag om stärkt studiero.

Hur kommer Socialdemokraterna att rösta när vi lägger fram förslag om att lärare i vissa fall ska få visa ut elever ur klassrum utan att först uppmana eleverna att ändra sitt uppförande?

Hur kommer Socialdemokraterna att rösta när vi lägger fram förslag om att kvarsittningar och utvisningar inte längre ska behöva dokumenteras skriftligen av den som vidtar åtgärden?

Hur kommer Socialdemokraterna att rösta när regeringen lägger fram förslag om stärkt studiero där det kan bli obligatoriskt för skolor att ta fram och använda en så kallad konsekvensplan som beskriver vad som händer när en elev bryter mot skolans regler?

Hur kommer Socialdemokraterna att rösta när vi föreslår att alla skolor ska arbeta fram ett förväntansdokument som bland annat ska innehålla information till elever och vårdnadshavare om hur skolan arbetar med regler och konsekvenser?

Hur kommer Socialdemokraterna att rösta när vi lägger fram förslag om studiero där det ska bli möjligt att använda disciplinära åtgärder såsom omplacering inom eller utanför skolenheten och avstängning under längre tid än i dag?

Kommer Socialdemokraterna att rösta för de här förslagen om studiero för att det är avgörande att prioritera att alla barn har en riktigt bra skolgång som är fri från kränkningar, våld och hat? Eller kommer Socialdemokraterna, när väl dessa förslag ligger på bordet, att rösta emot? Kommer man i stället att fortsätta vilja ha Vilda Västern? Det är min fråga till Socialdemokraterna.

Anf. 45 MATS WIKING (S):

Herr talman! Tack för svaret, ministern!

Vi socialdemokrater står för att det ska finnas trygghet i skolan samt tydliga rutiner och regler – absolut! Men det vi påpekar är att det också är jätteviktigt att eleverna är med och utformar arbetsregler och hur det ska se ut i skolan. Vi tror att inflytande är jätteviktigt.

Barn är inte elaka från födseln. De formas utifrån den verksamhet och den familj de växer upp i. Om skolan har stora grupper, förskolan har stora grupper och vi inte ser till att ha kompetent personal blir det också sämre verksamhet. Det går ut över barnen.

Vi behöver framför allt skapa små grupper, små klasser och möjligheter att ge stöd till barn i behov av särskilt stöd.

Ministern pratade om elevhälsan, en kompetent grupp som ska jobba med barn med särskilda behov. Vi pratar om speciallärare och specialpedagoger, som också ska göra det arbetet. Men då behövs resurser så att det finns tillräckligt många speciallärare och specialpedagoger tillsammans med en elevhälsa. Då skapas grundförutsättningar för en trygg skola. Vi dare ska det vara små klasser och små grupper.

Att visa ut och straffa elever ska verkligen handla om ett nödläge. Då handlar det mer om att se till att skolmiljön och fritidsmiljön är sådan att man kan känna sig trygg, att personalen känner att de kan ta hand om barnen. Då får de tryggheten och studieron som behövs för barnens bästa.

Vi har lite olika syn på hur detta ser ut. Man kan inte säga att det har varit en rekordsatsning på skolan utifrån att det saknas statsbidrag till kommunerna, som vi sa tidigare. Detta svarar inte regeringen på, utan man säger att regeringen gör en rekordsatsning i budgeten. Men precis som jag sa tidigare säger 60 procent av Sveriges skolledare att det görs besparingar på deras skolor, och det är ingenting som regeringen kan blunda för. Eller kan man det?

(Applåder)

Anf. 46 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA

MOHAMSSON (L):

Herr talman! Om jag hörde rätt fick jag inte ett riktigt tydligt svar på vad Socialdemokraterna kommer att göra när vi ska lägga fram förslag om studiero på riksdagens bord.

Det är kanske lite svårt för Socialdemokraterna att se att det behövs ett paradigmskifte i svensk skola. Vi kan inte fortsätta att ha en skola där det inte är tydligt vem som bestämmer, herr talman. Vi kan inte ha en skola där det inte framgår att det är de vuxna som ansvar för att det är tydligt vilka regler som man behöver förhålla sig till.

Det blir svårare att lösa matteuppgiften på tavlan när det samtidigt är stökigt. Det är svårare för barn och unga att känna att de kommer att vara trygga i skolan om de går dit med en klump i magen, för att vi i vuxenvärlden inte har varit tydliga med vad som gäller. För mig är det avgörande att svensk skola ska vara präglad av trygghet, att det ska vara tydligt vem som bestämmer och att lärare aldrig ska behöva tveka om de ska ingripa eller inte. Regeringens prioritering är att tryggheten alltid ska stå i fokus.

Jag ser fram emot att se hur Socialdemokraterna kommer att hantera de stora förslag vi kommer att lägga på riksdagens bord när det gäller trygghet. Jag hoppas innerligen att vi kan få en bred enighet om hur svensk skola ska vara trygg för alla.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 47 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

*Svar på
interpellationer*

Herr talman! Ulrika Westerlund har frågat mig på vilket sätt jag och regeringen avser att agera för att motarbeta utvecklingen där hbtqi-personer känner sig allt otryggare, bland annat i skolan. Ulrika Westerlund har också frågat mig om jag och regeringen avser att gå vidare med förslagen om att försämra sexualundervisningen enligt Läroplansutredningens förslag. Ulrika Westerlund har även frågat mig på vilket sätt jag och regeringen i så fall tänker kompensera för den minskade kunskapsöverföringen till alla unga i frågor som rör sexualitet, samtycke, hbtqi-personers rättigheter och hedersrelaterat våld och förtryck.

Till att börja med vill jag vara tydlig med att ingen elev eller personal ska behöva bli utsatt för diskriminering eller kränkande behandling i skolan. Alla ska kunna leva sina liv i frihet och trygghet oavsett sexuell läggning, könstillhörighet eller könsuttryck. Samtidigt förekommer fortfarande hot, hat och diskriminering mot hbtqi-personer. Regeringens arbete för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter fortsätter därför att vara både kraftfullt och långsiktigt.

Skolan har enligt skollagen (2010:800) och diskrimineringslagen (2008:567) en skyldighet att aktivt motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling. Om någon blir utsatt är det skolans skyldighet att agera.

När det gäller förslaget som Läroplansutredningen lämnar i betänkandet *Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande* (SOU 2025:19) anser regeringen att det kan utgöra ett viktigt underlag i arbetet med att utveckla sexualundervisningen. Det behöver bli mycket tydligare vad eleverna ska lära sig och när, något som även inkluderar sexualundervisning. Det är inte rimligt att undervisningen i sexualitet skiljer sig så mycket åt beroende på vilken skola som eleven går på. Läroplansutredningen föreslår att ämnesinnehållet som finns inom kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer koncentreras till relevanta ämnen i kursplanerna såsom biologi, samhällskunskap och hem- och konsumentkunskap och att ansvaret därmed tydligare riktas mot de lärare som ansvarar för undervisningen. Regeringen kommer att återkomma till exakt hur förslaget tas vidare.

Regeringen genomför dessutom en rad olika åtgärder för att stärka hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter. Regeringen beslutade i januari 2025 om en ny handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter, som är en central utgångspunkt för arbetet i Sverige.

Statens skolverk är en av flera hbtqi-strategiska myndigheter. Myndigheten har till uppgift att främja hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter, bland annat genom sitt uppdrag att stärka det systematiska arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck inom skolväsendet, vilket omfattar även hbtqi-personer (U2022/02559).

Regeringen har också gett Forum för levande historia i uppdrag att dels ta fram kunskapsstöd för offentlig verksamhet om lika rättigheter och möjligheter för hbtqi-personer (A2024/00980), dels genomföra en studie av

svenska skolelevs attityder gentemot bland annat hbtqi-personer (A2023/00959).

Jag vill avsluta med att än en gång understryka att ingen elev eller personal i skolan ska utsättas för diskriminering eller kränkande behandling. Det är ett av regeringens mål att det ska råda nolltolerans mot alla former av mobbning och kränkningar i svensk skola.

Anf. 48 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Herr talman! Jag tackar utbildnings- och integrationsministern för svaret.

Jag uppskattar möjligheten att ha en lite fördjupad diskussion om några av de utmaningar som finns på området hbtqi-personers ökade otrygghet.

Under 2021 och delar av 2022 arbetade jag på MUCF med att ta fram en rapport som handlade om unga hbtqi-personers levnadsvillkor i Sverige. Den tog upp många områden, till exempel hälsa, arbetsliv och engagemang på fritiden. Utbildning och skolan är en stor del av rapporten.

De unga som vi intervjuade och som svarade på våra enkätundersökningar hade tyvärr många dåliga erfarenheter att dela med sig av. I vår rapport skrev vi att det handlar om bristande undervisning om hbtqi-frågor, bristande hbtqi-perspektiv i till exempel sex- och samlevnadsundervisningen, utsatthet för diskriminering och annan hbtqi-negativitet.

För att förstärka arbetet med att säkerställa unga hbtqi-personers rättigheter inom skolan, så att de kan ta del av undervisningen på jämlika villkor, föreslog vi 2022 en mängd olika åtgärder, bland annat att Skolinspektionen skulle kunna få i uppdrag att göra en tematisk kvalitetsgranskning eller en tematisk tillsyn av skolans arbete med hbtqi-frågor.

En tematisk kvalitetsgranskning kan fokusera på hur hbtqi-perspektivet har integrerats i undervisningen i några ämnen. Och en tematisk tillsyn kan fokusera på hur skolor adresserar problem med diskriminering och annan utsatthet som drabbar just hbtqi-elever.

Anledningen till de förslagen var att vi sett många exempel på berättelser som tydde på att arbetet med hbtqi-frågor till stor del fortfarande var personbundet. Många elever berättade att det fanns en eldsjäl på deras skola; det fanns en lärare som var särskilt engagerad. Och om det inte hade varit för den personen hade det blivit ännu sämre.

Det är inte tillfredsställande, precis som ministern lyfter upp, att det blir så olika mellan olika skolor. Det är därför vi försöker styra via myndigheter.

Det saknas fortfarande systematiskt sammanställd kunskap om hur arbetet med hbtqi-frågor bedrivs i skolan i dag. Det gäller både undervisningens innehåll och hur hbtqi-elever bemöts under sin skoltid.

Regeringen skulle alltså också kunna ge Skolverket i uppdrag att ta fram stödmaterial för arbetet med hbtqi-frågor, som en del av värdegrundsarbetet, och stärka och lyfta fram hbtqi-perspektivet inom ramen för arbetet med implementeringen av de nya läroplanerna. Diskrimineringsombudsmannen och Skolverket skulle också kunna få ett gemensamt uppdrag.

Det här är bara några tankar. Det finns säkert många andra åtgärder som också skulle kunna vidtas.

Ministern redogör i sitt svar för gällande lagar och för de krav som olika myndigheter har på sig att agera i enlighet med dessa. De här lagarna, till exempel diskrimineringslagen, fanns naturligtvis redan då MUCF fick sitt uppdrag av den förra regeringen, och vi lade fram våra förslag eftersom vi menade att det krävdes ytterligare åtgärder. Jag menar att så fortfarande är fallet.

Att en myndighet är hbtqi-strategisk har ingen effekt i sig självt, förutom att fler på myndigheten förhoppningsvis får förståelse för varför det är viktigt att jobba med de här frågorna. De får också tillgång till nätverk och kompetens från de olika hbtqi-strategiska myndigheterna. Men för verklig förändring krävs det ofta riktade uppdrag, som är resurssatta.

Ministern nämner några sådana uppdrag, bland annat till Skolverket om att stärka systematiskt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck och några uppdrag till Forum för levande historia. Det är såklart välkommet. Men jag tror att ännu mer specifika och riktade uppdrag är nödvändiga för att börja komma till rätta med den ökade otryggheten, som till exempel RFSL och RFSL Ungdom har redogjort för.

Jag vill ändå fråga ministern om några ytterligare åtgärder är planerade, framför allt på skolans område men också i stort, för att motverka den ökade otrygghet som många av Sveriges hbtqi-personer upplever just nu.

Anf. 49 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Herr talman! Jag vill tacka Ulrika Westerlund, som har ställt frågan till Simona Mohamsson, och för möjligheten att debattera det här.

Jag tänker uppehålla mig vid sexualundervisningen. I nästa debatt kommer vi nämligen att få anledning att diskutera tryggheten för hbtqi-personer mer djupgående.

Sexualundervisningen i Sverige är ganska unik i sitt slag. Och vi har många gånger fått ganska mycket beröm för att vi har just den typen av sexualundervisning. Men det finns, som statsrådet själv nämnde, ganska stora klyftor när det kommer till jämlikheten i den undervisning som erbjuds på landets olika skolor.

Jag kan ta mig själv som exempel. Jag gick i en privat friskola i Skärholmen. När jag har pratat med andra i min ålder om detta på senare dagar har jag förstått att min sexualundervisning var oerhört begränsad i jämförelse med andras. Det illustrerar problematiken: När sexualundervisningen blir godtycklig och när det handlar om de enskilda lärarnas engagemang i frågan blir elever lidande. Och om vi uppehåller oss vid hbtqi-personer handlar det framför allt om kunskapen om vad hbtqi-personers rättigheter är och att man ska få den grundläggande kunskapen om alla människors lika värde.

Herr talman! Jag vill rikta fokus på kritiken mot de föreslagna förändringarna och vad de innehåller, eftersom jag vill få några svar.

RFSU har pekat på borttagandet av rektorns uttalade ansvar för sexualundervisningen som ett hot. Det kan leda till godtycklig implementering och efterlevnad av sexualundervisningen. Om rektorn inte längre har ansvar för det kan det bli så att skolor kommer att genomföra sexualundervisningen beroende på om läraren anser att det är viktigt eller inte. Därför är det viktigt att hela skolan får ett sådant ansvar via rektorn.

Jag har noterat, herr talman, att ministern har slagit ifrån sig kritiken ganska hårt och kallat det för lögner. Det är lite anmärkningsvärt. Man hade i stället kunnat bjuda in till en dialog med civilsamhället och till en diskussion om hur vi kan stärka sexualundervisningen. Vad jag kan se tycks det ändå vara något som statsrådet vill.

Jag vill ändå fråga: Om regeringen anser att man inte kommer att göra försämringar, varför för man inte en dialog med civilsamhället för att gemensamt komma fram till en produkt som faktiskt stärker sexualundervisningen och som ser till att öka kunskapen om hbtqi-personers rättigheter i skolan? Därigenom kan man också öka tryggheten för de här unga personerna.

Anf. 50 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA
MOHAMSSON (L):

Herr talman! Jag instämmer helt i ledamoten Westerlunds konstaterande att det här är ett arbete för att försvara våra svenska och demokratiska värderingar. Det arbetet är något som vi hela tiden behöver accelerera upp. Vi vet nämligen att det finns krafter som arbetar tväremot det, och vi kan inte mötas halvvägs utan behöver alltid se till att försvara de värderingar som många av oss, även många i den här kammaren tidigare, har slagits väldigt hårt för att vi ska kunna ha i dag.

Det är också därför regeringen har vidtagit flera åtgärder och fortsätter att följa utvecklingen nära, inte minst genom uppdraget till Forum för levande historia, som jag nämnde. De ska genomföra studier om svenska skolelevers attityder gentemot hbtqi-personer. Kunskap är ju också ett sätt att skapa en sådan förändring.

En annan viktig aspekt i arbetet för en trygg skola är att det finns kunskap hos personalen som arbetar i skolan. Här kan flera myndigheter erbjuda stöd. Exempelvis har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor i uppdrag att stärka skolledningarnas och personalens förutsättningar för att främja en trygg skola och motverka homofobi, bifobi och transfobi bland unga och för att skapa en öppenhet och en inkluderande miljö för unga hbtqi-personer i skolan.

En annan del handlar om att personal i skolan ska ha möjlighet att sätta gränser och ingripa om och när elever inte beter sig som man ska i skolan. Här vidtar regeringen flera åtgärder för att öka lärarnas befogenheter och exempelvis möjlighet att utvisa elever ur klassrummet. Även det är en viktig gränssättning för att se till att alla elever beter sig och får de här svenska värderingarna.

Jag ska passa på att svara på frågorna om de kommande läroplanerna. Jag kommer att fortsätta vara otroligt tydlig varje gång jag får möjligheten med att vi kommer att lägga fram förslag som stärker sexualundervisningen i svensk skola. Vi tar nu fram nya läroplaner där sexualundervisningen kommer att få en betydligt starkare roll. Det betyder att vi kommer att göra det tydligare vad elever ska lära sig och göra undervisningen mer jämlik över hela landet. Och det ska ske i relevanta ämnen.

I dag är det stor skillnad mellan olika skolor i fråga om hur sexualundervisningen ser ut. Det är dåligt, och det har resulterat i otydlighet i kursplanerna. Med de nya kursplanerna vill vi skapa just tydlighet och en tydlig förväntan om vem som ska behandla det i undervisningen och när. Det är så vi skapar likvärdighet. Och det är så vi kommer ifrån den situation vi

har i dag med att det är några enskilda, fantastiska eldsjälar, lärare eller rektorer som tar i och gör plats för de här otroligt viktiga frågorna. I stället ska det vara tydligt vad som ska läras ut, när det ska läras ut och vem som har ansvar för att lära ut det. Det ska inte vara valbart – återigen.

Anf. 51 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Herr talman! Jag tackar återigen för svaret.

Nu blir det lite omtag. Jag tänker nämligen fokusera på sexualundervisningen, precis som min meddebattör Daniel Vencu Velasquez Castro.

Det är två olika utredningar, så det är lite rörigt. Läroplansutredningens förslag om att, som ministern beskrev det tidigare, koncentrera det ämnesinnehåll som finns inom kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till relevanta ämnen i kursplanerna, till exempel biologi och samhällskunskap, skulle leda till att man riktade ansvaret tydligare mot de lärare som ansvarar för undervisningen. Men det här har mött väldigt stark kritik från de flesta remissinstanser. Därför är det intressant att höra vad ministern och regeringen tänker kring det.

Jag vill särskilt lyfta fram Barnombudsmannens remissyttrande. Där står det bland annat så här, vilket ministern säkert känner till: "Barnombudsmannen är starkt kritisk till den del av utredningens förslag som innebär att områden som rör sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck tas bort från skolans läroplaner, vilket påverkar skolans undervisning, mål och uppdrag. Dessa frågor som påverkar barns hela skolmiljö och utbildning och det behöver därför vara tydligt från statens sida att frågorna ska tas upp återkommande och ämnesövergripande i barns och ungas utbildning."

Barnombudsmannen skriver också: "Frågor om sexualitet, samtycke och relationer och hedersrelaterat våld och förtryck behöver tas upp tillsammans i läroplanen. Det ska vara tydligt för både elever och skolpersonal att många av de problem som finns för barn som växer upp i en hederskontext handlar de frågor som berörs av sexualitet, samtycke och relationer, så som sexuell självbestämmanderätt, oskuldsnormer, möjlighet att utforska sin sexuella läggning och könsidentitet samt möjlighet att välja eller välja bort relationer. Genom att de tas upp tillsammans undviks att hedersrelaterat våld och förtryck blir ett stuprör i värdegrundsarbete och undervisning, och samtidigt blir undervisning och samtal om sexualitet, samtycke och relationer relevant för även barn i denna utsatthet."

Barnombudsmannen har dessutom lagt fram ett förslag om att kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck ska skrivas in i förskolans läroplan, eftersom hedersnormer riskerar att påverka även mycket unga barn. Barnombudsmannen är också inne på vem som ska vara ansvarig, vilket lyftes tidigare i debatten. Det är "nödvändigt att rektorn även fortsatt har ett särskilt ansvar" för utbildningen, anser Barnombudsmannen. "Om frågorna ... endast finns med i kursplanerna för fyra ämnen tappar området dignitet och blir en fråga för de enskilda lärarna." Vi riskerar att hamna i eldsjälfrågan igen. "Det blir då i högre grad personbundet vilket inte gagnar barn och unga. ... Barnombudsmannen anser att det har varit mycket positivt att dessa skrivningar fördes in i skolans läroplaner år 2022." Förslaget från Läroplansutredningen "riskerar att få stora konsekvenser för barn och unga, särskilt de barn och unga som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck som lever längst bort från sina mänskliga rättigheter", anser BO.

Prot. 2025/26:47
8 december

Svar på
interpellationer

RFSU är en annan kritisk remissinstans. Man betonar att det rör sig om två samtidigt föreslagna förändringar som tillsammans riskerar att få långtgående konsekvenser. Sexualundervisningen föreslås strykas ur skolans mål och uppdrag. Rektorn ska inte längre ansvara för att den genomförs, utan det hamnar på enskilda lärare. Dessa hänvisas till kursplaner, men ingen vet ännu hur de ska utformas. Samtidigt föreslår en annan utredning att examensmålet om sexualundervisningen ska tas bort ur lärarutbildningen. Det här känns som en väldigt olycklig kombination. Det framstår som högst sannolikt, menar RFSU, att det här riskerar att få långtgående och oönskade konsekvenser.

Min andra fråga till ministern är hur hon och regeringen hittills har resonerat gällande den här kritiken, som detta bara är två exempel på, och hur man lite mer konkret tänker vidare kring hur vi som samhälle ska säkerställa att unga får den kunskap om sexualitet, samtycke, självbestämmande och normer som de har rätt till.

Anf. 52 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Herr talman! Jag tycker att det blir lite svårt att få svar. Regeringen säger sig vara angelägen om att få bukt med ojämlikheten i sexualundervisningen. Vi har ganska tunga instanser som är kritiska mot de förändringar som föreslås. En av dem, Barnombudsmannen, nämndes av Ulrika Westerlund alldeles nyss. Varför har regeringen inte inlett en dialog med de remissinstanser som är djupt kritiska till de föreslagna förändringarna? Det förefaller mig ganska svårt att förstå, herr talman. Om man nu vill stärka sexualundervisningen och har lyxen att ha ett starkt civilsamhälle med bred kunskap, mycket fakta och erfarenhet på områdena, vilket vi har i Sverige, begriper jag inte varför man inte vill föra en dialog med dem för att nå det mål som åtminstone statsrådet ger uttryck för att man vill uppnå.

I stället är man ute i medierna och vevar ganska friskt mot civilsamhället. Man tycks inte vilja ta till sig av den kritik som har framförts. Min bild är att kritiken framförs av den enkla anledningen att remissinstanserna inte vill att barn och unga ska få en sexualundervisning som är sämre än vad den är i dag. De vill inte att barn och unga ska få en sexualundervisning som är ojämlik, så att man får en typ av sexualundervisning om man går i en skola och en annan typ om man går i en annan skola. Kanske får man över huvud taget inte någon adekvat sexualundervisning.

Min fråga kvarstår, herr talman, för jag fick inget svar på den. Varför bjuder regeringen inte in de djupt kritiska remissinstanserna för att tillsammans formulera ett svar på den oro som finns och stärka sexualundervisningen för alla barn och unga i Sverige?

Anf. 53 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! I dag har rektorn inte ett särskilt ansvar för att elever ska lära sig att läsa, skriva och räkna. Är det någon som påstår att de färdigheterna är under attack? Nej, det här är bara retorik som saknar verklighetsförankring.

Herr talman! Jag tycker att det är allvarligt att lura unga att sexualundervisningen är hotad. Jag tycker också att det är allvarligt att säga att sexualundervisningen kommer att tappa i dignitet, för då menar man att sexualundervisningen funkar i dag. Men det verkar ju ändå jag och leda-

möterna vara överens om att den inte gör. Det spelar roll vem personen är – den där eldsjälsläraren. Det är det vi vill komma ifrån. Vi vill komma ifrån att det är personbundet. I stället ska det vara kursbundet. Det ska inte vara valfritt, och det inte ska kunna räknas bort. Man ska inte kunna välja bort det för att man inte vågar, inte orkar eller inte förmår ta de här diskussionerna.

Jag har själv en bakgrund av att jobba som socialpolitiker med utsatta områden. Jag har sett när lärare fått kämpa för att få prata om de här frågorna. Ibland var de rädda för vilka konsekvenserna skulle bli för dem själva, då de inte hade rektorn på sin sida. Ibland orkade de inte ta det.

På matematiken räknar vi. På slöjden täljer vi. På samhällsvetenskapen och biologin kommer vi att ha möjlighet att prata om de här viktiga frågorna. Det är inte konstigt. Så gör vi med andra ämnen. Varför skulle man inte vilja uppvärdera just sexualkunskapen?

Återigen: Jag vill verkligen sträcka ut en hand. I dag ser vi stora skillnader mellan skolor i fråga om sexualundervisning. Att ha status quo, att ha det som det är i dag, är inte ett alternativ. Då ger vi inte samma möjligheter. Det är därför de nya kursplanerna ska bli mycket tydligare.

Anf. 54 ULRICA WESTERLUND (MP):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Jag vill återigen påpeka att det inte är vi som debatterar här i kammaren från Miljöpartiet och Socialdemokraterna som har lyft de här farhågorna utan en väldigt bred grupp remissinstanser. Nästan alla lyfter de här farhågorna och manar regeringen till varsamhet med att genomföra de här förändringarna.

Att sexualundervisningen inte funkar perfekt i alla skolor i dag är inte så konstigt. Men det är svårt att veta vad förändringen som gjordes 2022, alltså ganska nyligen, får för effekter. Vi har inte sett den fulla effekten av den än. Därför menar jag att det är lite av ett experiment att redan nu helt och hållet förändra detta igen efter den positiva förändring som skedde 2022 och som Barnombudsmannen hänvisar till och tycker är bra. Nu väljer regeringen att riva upp den bara tre år senare. Men vad effekten blir av den och hur bra det kan bli kan vi ännu inte avgöra fullt ut.

Ett exempel som lyfts upp av någon av remissinstanserna är Folkhälsomyndighetens undersökning Ungkab, där man kan se en skillnad mellan 2015 och 2023. År 2015 uppger de flesta unga att deras främsta källa till information om sexualitet är internet. År 2023 är det fler unga som uppger att den främsta källan är skolan. Återigen: Det har gått för kort tid för att man verkligen ska kunna uttala sig med säkerhet. Men det har definitivt också gått för kort tid för att säga att den förändring som skedde 2022 inte var bra och att regeringen därför ska riva upp den. Jag vill återigen uppmana regeringen till eftertanke.

Jag ville också säga någonting om den rapport som Rädda Barnen lyfte fram, men den har redan tagits upp i debatten. Jag påminner om den. Den säger lite samma sak som MUCF:s rapport och som RFSL:s och RFSL Ungdoms rapporter och rapportering om vad som pågår i skolorna.

Sist vill jag lyfta fram att det finns större problem i vår samhällsdebatt som kommer från samma regeringsunderlag som ministern kommer från. Det har framförts från Sverigedemokraterna att man vill riva upp hetslagstiftningen. Kristdemokraterna har framfört uppfattningen att man vill riva upp könstillhörighetslagen, exakt hur är oklart.

Det är också sådant som påverkar samhällsdebatten och skapar otrygghet. Jag undrar om ministern har några planer på att uttala sig på något annat sätt som kan bidra till att skapa större trygghet.

(Applåder)

Anf. 55 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Låt mig vara otroligt tydlig. Nu när vi tar fram de nya läroplanerna kommer sexualundervisningen att få en betydligt starkare roll i undervisningen. Så kommer det att vara. Jag kommer inte att lägga fram ett förslag där inte sexualundervisningen får en betydligt starkare roll i undervisningen.

Det kommer att betyda att det kommer att vara tydligare vad elever ska lära sig och göra undervisningen mycket mer jämlik över hela landet. Man kan tycka att det är fel sak att göra, herr talman. Jag tycker att det är rätt sak att göra för att få en jämlikhet över hela landet och se till att det inte är valbart.

Det handlar om att se till att alla elever får samma möjligheter och lär sig det de behöver lära sig och att det är tydligt vem det är som ska ta ansvar för det och i vilka kursplaner det ska vara. Jag tror inte att jag kan vara tydligare än så. Vi kommer inte att lägga fram ett förslag som inte innebär en stärkning av sexualundervisningens roll i undervisningen.

Det finns absolut olika partier som yttrar sig i olika frågor. Men det vi har beslutat om ligger fast. Det finns inget som kan förändra det.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2025/26:192 om hat och hot mot hbtqi-personer i svenska skolan

Anf. 56 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Daniel Vencu Velasquez Castro har frågat mig på vilka sätt jag och regeringen ämnar agera mot utvecklingen med ökat hat och hot mot hbtqi-personer i den svenska skolan. Ledamoten har även frågat mig på vilket sätt jag och regeringen tänker möjliggöra för civilsamhället eller andra insatser att kunna genomföra skolinformationer om hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter. Ledamoten har även frågat mig om jag och regeringen, efter rapporteringen från bland annat RFSL, kommer att komplettera skolans uppdrag och lärarnas kompetens genom att inkludera särskild hbtqi-kompetensutveckling.

Till att börja med vill jag vara tydlig med att ingen elev eller personal ska behöva bli utsatt för diskriminering eller kränkande behandling i skolan. Alla ska kunna leva sitt liv i frihet och trygghet oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Samtidigt förekommer fortfarande hot, hat och diskriminering mot hbtqi-personer. Regeringens arbete för att främja hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter fortsätter därför med både kraft och långsiktighet.

Skolan har enligt skollagen (2010:800) och diskrimineringslagen (2008:567) en skyldighet att aktivt motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling. Om någon blir utsatt är det skolans skyldighet att agera.

Regeringen anser också att skolan med de förslag som Läroplansutredningen lämnat i betänkandet *Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande* (SOU 2025:19) skulle kunna få ett viktigt underlag i arbetet med att utveckla sexualundervisningen. Genom den finns goda möjligheter att utveckla elevers kunskaper om de rättigheter som finns kopplade till frågor som handlar om både identitet och sexualitet. Kunskaper är centrala för att motverka och förebygga hot och hat.

Regeringen genomför en rad olika åtgärder för att stärka hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter. Regeringen beslutade i januari 2025 om en ny handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter som är en central utgångspunkt för arbetet i Sverige.

Som ledamoten nämner är Statens skolverk och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor hbtqi-strategiska myndigheter. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har fortsatt i uppdrag att stärka skolledningarnas och personalens förutsättningar att främja en trygg skola, motverka homofobi, bifobi och transfobi bland unga och skapa en öppen och inkluderande miljö i skolan. Skolverket har en uppgift att främja hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter, bland annat genom sitt uppdrag att stärka det systematiska arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck inom skolväsendet, vilket även omfattar hbtqi-personer (U2022/02559).

Regeringen har också gett Forum för levande historia i uppdrag att dels ta fram kunskapsstöd för offentlig verksamhet om lika rättigheter och möjligheter för hbtqi-personer (A2024/00980), dels genomföra en studie av svenska skolelevers attityder gentemot hbtqi-personer (A2023/00959).

Jag vill avsluta med att ännu en gång understryka att ingen elev eller personal i skolan ska utsättas för diskriminering eller kränkande behandling. Det är ett av regeringens mål att det ska råda nolltolerans mot alla former av mobbning och kränkningar i skolan.

Anf. 57 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Herr talman! Jag vill börja med ett citat från Rädda Barnens Ungdomsförbunds rapport om hur det är att vara ung hbtqi-person i dag: Jag kommer att bli förtryckt. Jag kommer att bli diskriminerad. I vissa fall är det farligt att vara ute.

Min fråga tar sitt avstamp i just det uttalandet. Allting briserade när det var en artikel i Dagens Nyheter där RFSL vittnar om att de inte längre kan genomföra skolinformationer på grund av den ökade otryggheten i den svenska skolan för hbtqi-personer. Jag och statsrådet Mohamsson har haft en interpellationsdebatt om just detta tidigare i november.

Hbtqi-fientligheten existerar inte bara i skolans värld, utan den är utbredd i hela samhället. Om vi ska uppehålla oss vid den svenska skolan vill jag ändå konstatera att under den socialdemokratiska regeringen hade skolan ett särskilt uppdrag att arbeta med normkritik genom att sprida kunskapsstöd och fortbildning till lärare. Det gällde framför allt hbtqi-frågor men också transpersoners villkor i skolmiljön.

Den politiska inriktningen i dag är fortfarande att Skolverket är en av de strategiska myndigheterna, vilket är bra. Det är bra att det ligger fast.

Men vi ser också att inriktningen har gått från att specifikt handla om hbtqi-kompetensutveckling till grundläggande värdegrundsarbete. Därmed menar jag och Socialdemokraterna att det behövs ett mer riktat fokus på just hbtqi-personers trygghet och levnadsvillkor.

När det kommer till tryggheten bär läraren ett tungt ansvar för tryggheten i klassrummen och i skolan. Men det gäller inte bara läraren. Det krävs fler vuxna i skolan. Det behövs fritidspedagoger, barnskötare och andra som kan komplettera lärarens grundläggande uppdrag att erbjuda en bra, trygg och likvärdig utbildning.

Jag skulle vilja säga att det var ganska tydligt i ministerns svar att det saknas en sammanhållande kraft, eller snarare en sammanhållen plan för hur man ska åtgärda den ökade hbtqi-fientligheten i skolan. Man väljer att fortsätta hänvisa till handlingsplanen. Den är i mångt och mycket bra, men det finns ingenting där som konkretiserar exempelvis hur hbtqi-civilsamhället ska få stärkta finansiella resurser. Det står heller ingenting om hur regeringen ämnar stärka skolinformationen i den svenska skolan.

Därför, herr talman, vill jag framhålla vikten av ett samordnat och systematiskt arbete från alla utpekade myndigheter. Just nu ligger arbetet utspritt på flera myndigheter och flera departement. Det finns ingen hbtqi-samordnare. Det finns inte heller något uppföljningskrav på myndigheterna gällande hur handlingsplanen har efterlevts.

Om man vill ha effektiva åtgärder som ger resultat handlar det om långsiktighet och målinriktat arbete. Jag vill säga att civilsamhället spelar en central roll. Det gäller att man inkluderar civilsamhället i det här arbetet och ser till att civilsamhället får långsiktigt stöd.

Herr talman! Det behövs medel till sådant som inte enbart sker i projektform. Vi behöver bli bättre på att samla in data för att kunna följa upp hur det ser ut med tryggheten för hbtqi-personer i skolan och i samhället i stort och för att veta vilka åtgärder vi behöver sätta in för att få bukt med det här. Det handlar också om att kunna mäta effekterna av åtgärderna.

I MUCF:s rapport *Jag är inte ensam, det finns andra som jag* kartläggs hur unga hbtqi-personer mår i dag. Det visar sig att 28 procent inte känner sig välkomna i fritidsaktiviteter och att hälften inte känner studiero eller trygghet i skolan. Det är hisnande siffror.

Vad är regeringens sammanhållna och konkreta plan för att stärka hbtqi-personers rättigheter i skolan och i samhället?

Anf. 58 ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V):

Herr talman och utbildningsministern! Den senaste tiden har såväl elever som lärare slagit larm om ett ökat hat mot hbtqi-personer i de svenska skolorna. I flera reportage har vi bland annat kunnat läsa om lärare vars elever lämnat klassrummet i protest mot lärarens sexuella läggning, om elever som tvingas dölja vilka de är av rädsla för att tvingas utstå hat och hot och om informatörer från RFSL som inte längre vågar besöka skolor. Att detta förekommer är helt oacceptabelt och djupt ovärdigt ett land som Sverige.

Verkligheten är denna: När politiska företrädare som jämför homosexualitet med pedofili belönas med toppositioner sänder det signaler. När politiker i denna kammare sprider desinformation om transpersoner sänder det signaler. När en moderat riksdagsledamot tillåts förminska en homofobisk och nazistisk aktivklubb till en träningsklubb sänder det signaler.

Dessa signaler får konsekvenser och letar sig hela vägen in till de svenska klassrummen. Det är just de konsekvenserna vi ser nu. Vi ser ungdomar och lärare som är rädda på sina skolor och arbetsplatser. Vi ser samkönade föräldrar som är oroliga över vad deras barn ska behöva höra på skolgården eller i klassrummet.

Det här är ert ansvar, utbildningsminister Mohamsson. Berätta gärna vad regeringen konkret kommer att göra för att öka tryggheten för hbtqi-personer i de svenska skolorna. När jag tidigare ställde en skriftlig fråga om detta hänvisade utbildningsministern bland annat till läroplanen och sexualundervisningen, men mycket av det kommer att försvagas i och med de förändringar som togs upp i den tidigare interpellationsdebatten.

Anf. 59 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Herr talman! Jag ska inte dra ut på det här genom att använda alla mina fyra minuter, men jag har några saker som jag tänker mig att vi kan prata lite ytterligare om.

Många av oss hänvisar till vad som inte hör hemma i Sverige och till att Sverige har en lång tradition av det ena och det andra. Jag vill påminna om att Sveriges hbtqi-vänliga historia inte är jättelång. Det är därför vi som själva är hbtqi-personer känner oss hotade när det handlar om rättigheter som har införts under min livstid. Könneutrala äktenskap kom 2009. I början av 2000-talet blev det möjligt för två personer av samma kön att vara föräldrar tillsammans. Tvångssterilisering av transpersoner upphörde 2013. Det är absolut närtid som vi pratar om.

Hot och hat mot hbtqi-personer har alltid funnits, också i Sverige. Det har utförts av aktörer med olika bakgrund och grundvärderingar och med olika anledningar till att framföra det här hatet, men det har alltid funnits i Sverige. Detta är någonting som vi gemensamt alltid måste stå upp mot.

Jag är seriöst oroad för att rättigheter kan urholkas också i Sverige. Vi har sett det i andra länder i vår absoluta närmiljö. Även om jag inte tror att det ligger särskilt nära till hands att Sverige skulle börja riva upp lagar som tar vara på hbtqi-personers rättigheter tycker jag mig se en ökad aggressivitet i den offentliga debatten som inte fanns för tio år sedan. Den fanns dock definitivt för 30 år sedan, och den har fått en hel del förfärande konsekvenser – mord, våldsbrott och så vidare – för hbtqi-personer och deras samlingsplatser.

Det är därför detta är allvarligt. Det är väldigt allvarligt när politiska företrädare som är invalda i riksdagen eller till och med sitter i regeringen använder sig av hbtqi-personer som något slags verktyg för att föra fram fördomsfulla åsikter. Jag är tveksam till om personerna som säger dessa saker själva egentligen tror på det de säger. Jag får intrycket att de använder sig av framför allt transpersoner som ett verktyg för att plocka poäng och vinna gillande i vissa väljargrupper. Det tycker jag är djupt problematiskt.

Jag vill återkomma till den rapport som MUCF presenterade 2022, som har nämnts flera gånger i debatten. Där intervjuade vi unga hbtqi-personer. Något av det sorgligaste var att unga hbtqi-personer presterade sämre än andra unga på alla områden. De uppgav själva att de hade sämre hälsa. Allting var utmaningar för unga hbtqi-personer.

På ett område utmärkte sig unga hbtqi-personer positivt. De hade ett större politiskt engagemang än andra unga, kanske på grund av att de känt

ett behov av att engagera sig. Något annat sorgligt var dock att väldigt många uppgav för oss att de hade slutat att ta del av nyheter, eftersom de mådde så dåligt av det. Det kunde låta så här: Så fort jag öppnar tidningen är det någon politiker som säger något negativt om transpersoner, så jag vill inte längre vara delaktig i samhällsdebatten och ta del av politiska nyheter, trots att det är ett stort intresse för mig.

Det här har ju inte på något sätt blivit bättre. Finns det planer från de regeringsföreträdare som har ett starkt engagemang för allas lika rättigheter – jag räknar definitivt utbildningsministern dit – att kommentera eller lämna yttranden om vikten av respekt för hbtqi-personers och transpersoners rättigheter för att väga upp uttalanden som görs av andra regeringsföreträdare, till exempel om att riva upp olika lagar som nyligen har antagits?

Anf. 60 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA
MOHAMSSON (L):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag tillhör ett parti som har en stolt historia av att ha slagits tillsammans med några av ledamöternas partier för alla personers lika rätt i samhället. Vi har haft företrädare, som Barbro Westerholm, som gång efter gång har bevisat att detta är lång kamp men att det också är en viktig kamp att ta.

Precis som ledamoten Westerlund säger behöver vi fortsätta att försvara dessa rättigheter varje dag, inte minst med tanke på de förändringar vi ser i omvärlden. När allt fler länder visar att de ifrågasätter dessa rättigheter blir Sveriges roll och motståndskraft ännu viktigare. Jag jobbar varje dag för att se till att inte bara försvara utan också utveckla de här rättigheterna ytterligare.

Skolan ska vara en trygg och säker plats för alla elever. Om man inte känner sig trygg eller inte känner sig sedd, eller om man är orolig över sina rättigheter, kommer man att ha svårt att fokusera på skoluppgiften. Kan man inte göra det får man inte samma möjligheter senare i livet.

Att man känner sig trygg är en förutsättning för att man ska må bra, för att man ska trivas i skolan och för att man ska kunna ta del av undervisningen. Därför är det avgörande att skolhuvudmän ser till att varje verksamhet arbetar målinriktat mot kränkande behandling av barn och elever. Skolan ska bland annat vidta åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling och upprätta årliga planer mot kränkande behandling, allt detta för att man hela tiden ska ta ansvar för det.

Skolan ska också aktivt motarbeta tendenser till diskriminering som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder och funktionsnedsättning, detta för att skolan är avgörande för att vi också ska se till att de värderingar som både jag och ledamöterna gärna talar om hittar ned i åldrarna och blir en självklarhet.

Därför behöver vi ha en trygg skola med tydliga förväntningar. Det är därför vi har tydliga prioriteringar när det gäller hur vi ska komma till rätta med dessa allvarliga problem. Det handlar om flera olika insatser som ska lägga ett pussel så att skolan har den här motståndskraften.

Jag nämnde i den tidigare debatten att regeringen i januari tog emot ett betänkande för bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan med förslag på viktiga åtgärder för att varaktigt stärka tryggheten och studieron. Bland annat gäller det nolltolerans mot trakasserier och kränkande

behandling i skolan och hur man ska säkerställa den nolltoleransen. Förslagen utreds nu och kommer sedan att hamna på riksdagens bord, och jag hoppas att flera av ledamöternas partier här kommer att ställa sig bakom det.

Även i budgetpropositionen för 2026 föreslår regeringen flera satsningar för att förbättra ordningen i klassrummen och i skolan, exempelvis genom ökade satsningar för att göra det obligatoriskt för skolor att ha konsekvensplaner och förväntansdokument. Också här tänker jag att det ska vara tydligt att vi säger ifrån när man hotar och hatar och när man inte delar de gemensamma värdegrunderna. Det gäller både elever och föräldrar.

Det är helt avgörande att hela samhället visar att vi har en nolltolerans, och det gör vi bara genom att visa att vi inte möts halvvägs när det gäller de här värderingarna. Vi ska inte kompromissa, utan det här är avgörande värderingar som vi alla ska stå upp för.

Anf. 61 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Jag håller med om att vi måste stå enade och försöka att hitta bred samsyn när det kommer till att slå vakt om värdegrunder. Det handlar också om att slå fast vad som är en värdegrund, för likt det min kollega Ulrika Westerlund slår fast handlar värderingar väldigt mycket om att vi alla också vågar uttrycka dem.

Värderingar är inget som är beständigt över tid utan någonting som vi måste vinna hela tiden, och den utveckling som vi ser i den svenska skolan är nog en fingervisning om att vi är långt ifrån där vi vill vara när det kommer till vilka värderingar som ska prägla den svenska demokratin.

Om vi uppehåller oss vid demokratin är hbtqi-personers mänskliga rättigheter en vital del av en välfungerande och robust demokrati, och i Sverige är det den svenska skolan som har demokratiuppdraget. Det är där framtidens demokratiska medborgare ska bildas och utvecklas för att i framtiden kunna fortsätta att slå vakt om demokratin.

Herr talman! Vad är det då för samhälle som unga hbtqi-personer har sett bara under de här tre åren? Från Sverigedemokraternas sida började man med att hetsa mot dragqueens, i de kommuner där man styr har man valt att ta ned Prideflaggan och i debatten om könstillhörighetslagen förlöjligade man i den här talarstolen, i den här kammaren, transpersoner inför hela svenska folket.

Samtidigt har samarbetet mellan Liberalerna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna intensifierats och fördjupats. Det är klart att det sänder signaler till unga hbtqi-personer. Jag tror nog att statsrådet och jag är ganska eniga gällande vilka värderingar som vi vill ska prägla den svenska demokratin. Problemet är att det faktiska politiska utfallet och vem man samarbetar med skickar helt andra signaler till landets unga hbtqi-personer.

Om vi ska fokusera på skolans demokratiuppdrag ser vi att vi har långt kvar till en likvärdig och jämlik skola i Sverige i dag, inte minst för att skolan är hårt ansatt av religiösa friskolor och aktiebolag som driver skolor i vinstintresse i stället för exempelvis ett intresse för demokratiuppdraget. Det här skapar en ojämlikhet som regeringen inte gör någonting åt. I stället

bedriver man en politik som inte ger elever en likvärdig skolgång, och i längden är det den svenska demokratin som drabbas djupt av detta.

Herr talman! I mitt tidigare inlägg var jag inne på en del åtgärder som regeringen själv skulle kunna göra och som kanske inte handlar om vilka man samarbetar med. Om man nu har en handlingsplan, utse då en hbtqi-samordnare som får jobba myndighetsöverskridande och som har mandat att samla de olika departementen som berörs för att se till att de uppdrag som ges också följs upp och genomförs.

Man kan också ta fram en konkret plan för hur man ska leva upp till demokratiuppdraget i varenda skola i vårt land. Det kan ju inte vara så att du som hbtqi-person i en del av landet ska ha en helt annan erfarenhet än en hbtqi-person i en annan del av landet. Men det är exakt så det är i dag.

Någonting som jag särskilt vill lyfta fram är den kompetensutveckling och fortbildning som krävs för Sveriges lärare om just hbtqi-personers mänskliga rättigheter och vidare hur man kan samla in data för att se effekter och resultat.

Det här var några av mina förslag, herr talman. Jag skulle gärna vilja att statsrådet ger svar om dem.

Anf. 62 ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Regeringens nya handlingsplan för hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter är ett viktigt dokument. Det centrala är dock att det finns tydliga mål, en uppföljning och en finansiering. Om ambitionen är att ingen elev ska känna sig rädd eller utsatt i skolan behövs mer än bara principer. Det behövs konkreta åtgärder och ett aktivt ansvarstagande från alla nivåer i skolans styrkedja men också ett ökat samarbete mellan myndigheter, departement och civilsamhället.

Hur tänker utbildningsministern uppnå detta?

Anf. 63 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Herr talman! Jag ska hålla mig väldigt kort, för det är tydligt att vi alla önskar få höra lite mer om några frågor som återkommer.

Vi har diskuterat sexualundervisningen, och den kommer regeringen att återkomma om. Just nu vet vi inte exakt hur de här kursplanerna ska se ut och om regeringen väljer att lyssna på alla kritiska remissinstanser. Jag hoppas att man gör det, men jag förstår att det är någonting som är under arbete nu.

Vi har också hört om de redan pågående uppdragen och den existerande handlingsplanen. Allt det här är såklart välkommet, men jag tror att det som skaver mest för mig är den märkliga kombinationen av att man dels har en ganska hög ambitionsnivå när det gäller att driva fram hbtqi-politiska reformer, dels att partier som är en stor del av regeringsunderlaget också bidrar till försämringen i samhällsdebatten. Jag tror att det är därför som vi fortsätter att återkomma till just den diskrepansen i den här debatten.

Jag har välkomnat många av de förändringar som har genomförts av regeringen, inte minst när det gäller könstillhörighetslagen. Nu kommer också förbud mot omvändelseförsök, och även om inte det blev en egen lag – vilket jag tror hade varit bättre av normerande skäl – är det ändå ett

fall framåt att det nu kommer att kriminaliseras och också inkludera transpersoner. Det kom med precis på slutet, vilket är mycket välkommet.

Regeringen genomför alltså en hel del reformer. Samtidigt finns det representanter för regeringsunderlaget som bidrar till en försämrad livskvalitet för Sveriges hbtqi-personer helt enkelt genom sina publika problematiska uttalanden här i kammaren och i medier.

Om det går att få någon typ av reflektion kring vad andra krafter i regeringen kanske skulle kunna göra för att motverka det här välkomnar jag det.

Anf. 64 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Jag börjar med att svara på några av frågorna från ledamoten Vencu Velasquez Castro kring framför allt kompetensutveckling och attityder. Jag instämmer helt i att det är ett arbete som pågår hela tiden, för det handlar ju om människor. Det handlar om att ständigt jobba med de här frågorna, för det är nya människor som kommer in i skolan, utbildas och behöver bli en del av detta. Det är därför vi vidtar flera åtgärder.

En av åtgärderna nämnde jag inledningsvis. Det är att Forum för levande historia har fått uppdraget att genomföra en studie av elevers attityder gentemot hbtqi-personer. Jag tror att det är avgörande att vi hela tiden har rätt information för att kunna komma med så effektiva insatser som möjligt.

Herr talman! En annan viktig aspekt av arbetet för en trygg skola är att det finns kunskap hos personalen. Både jag och ledamoten har lyft fram att det arbetet är viktigt. Det finns som sagt flera myndigheter som ska erbjuda stöd till skolor. Det är också viktigt att huvudmännen tar sitt ansvar och ser till att skolorna tar emot stöd och ber om stöd när det är jobbigt – inte minst som det beskrivs i de debattartiklar ledamoten inledningsvis pratade om.

Särskilt i vissa utsatta områden har man svårt att våga ta emot stöd och skaffa den motståndskraft som behövs. Då behövs ännu mer stöd och att man vågar be om det. Det finns myndigheter som har i uppdrag att stärka skolledningarnas och personalens förutsättningar att främja en trygg skola, motverka homofobi, bifobi och transfobi bland unga och skapa en inkluderande och öppen miljö för alla hbtqi-personer i skolan. Jag tror att det är helt avgörande att personal i skolan har möjlighet att sätta gränser och ingripa om och när elever inte betar sig.

Jag vill passa på att ställa några frågor till ledamoten, för det här handlar om ifall man är villig att vidta åtgärder för att skapa en skola som har denna motståndskraft. Kommer Socialdemokraterna att ställa sig bakom regeringens åtgärder för att öka lärarnas befogenheter, exempelvis genom möjligheter att utvisa elever från klassrum? Kommer man att gå med på förslag om förväntansdokument riktade mot elever och föräldrar för att se till att skolan sätter tryggheten i främsta rummet och att det inte spelar någon roll vad du har för bakgrund? Kommer ledamoten, när förslag av sådan karaktär läggs på bordet här i kammaren, att ställa sig bakom dem, eller kommer man att välja att inte göra det? Vad har man då för förslag för att öka tryggheten?

Prot. 2025/26:47
8 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 65 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Herr talman! Jag kan börja med att svara på några av de här frågorna. Det är återkommande när vi pratar om demokrati och trygghet att skulden läggs på eleverna och att de ska stängas av. Men man ger ju inga möjligheter för elever att ha inflytande i den svenska skolan och öka deras vetenskap och kunnande om demokrati. Man gör ingenting för att stärka civilsamhället, som är en vital del av den svenska demokratin. Det är civilsamhället som genomför skolinformationer. De säger att de inte kan göra det längre på grund av otryggheten men får svaret att man stänger av elever i stället för att inkludera civilsamhället.

Jag ställde en fråga i förra interpellationsdebatten om sexualundervisning om varför regeringen inte för dialog med civilsamhället om hur tryggheten i den svenska skolan kan stärkas för hbtqi-personer. Så länge vi har en ojämlig skola, herr talman, kommer tryggheten att vara lidande. Om vi inte klarar av demokratiuppdraget kommer inte bara tryggheten för hbtqi-personer att bli lidande utan själva existensberättigandet, för som jag sa tidigare är hbtqi-personers mänskliga rättigheter en vital del av en fungerande demokrati. Det är det som är hotat i dag.

Just nu kommer hatet, vilket även RFSL vittnar om, främst från högerextremism. Det tar sig uttryck i den här kammaren genom Sverigedemokraterna. Man kommer liksom inte runt det. Det är verkligheten i samhället i dag. Hur många unga ska behöva ta del av exempelvis Sverigedemokraternas hån mot transpersoner innan regeringen agerar?

Herr talman! Händelser i samhället präglar den svenska skolan. Det är helt uppenbart. Regeringen tycks inte ha en plan för att långsiktigt finansiera civilsamhället. Det finns ingen plan för att systematiskt arbeta med hbtqi-kunskaphöjande insatser. Samtidigt har man gjort sig beroende av Sveriges mest hbtqi-fientliga parti. Det kan jag bara beklaga, för det är unga hbtqi-personer som kommer att få betala det högsta priset för det.

Anf. 66 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Jag inledde debatten och kommer också att avsluta den med att säga att alla former av kränkningar, hot och våld i skolan är helt oacceptabla. Alla elever har rätt att känna sig trygga i skolan, men på mina frågor kring hur man ställer sig till de förslag vi kommer att lägga på bordet för att stärka tryggheten svarar ledamoten med att säga att vi inte ska ge oss på elever.

Jag tycker att jag är väldigt tydlig i de här debatterna, herr talman, med att vi stärker lärares och rektors möjlighet att sätta ned foten, att visa tydligt vad man förväntar sig av elever i skolan och att sätta tydliga ramar. När vi sätter tydliga ramar runt hur man får bete sig i skolan och säger tydligt att hot och hat inte accepteras, att man inte kan stöka och att man inte får bete sig hur som helst mot andra elever sätter vi ju också ramarna för hur vår demokrati funkar.

Jag tycker att demokratiuppdraget är bland det viktigaste som finns i skolan. Huvudmännen behöver hela tiden se till att varje verksamhet mål-inriktat arbetar mot kränkningar. Men då krävs också att vi tänker om vad gäller vilka möjligheter vi ger till skolan att använda olika verktyg för att slå tillbaka när någon inte respekterar detta.

Jag undrar om man ändå kommer att ta the easy way out när de här förslagen läggs på bordet. Elevinflytande och demokrati är ju det viktigaste som finns i skolan, och därför behöver vi ge lärarna verktyg att upprätthålla de viktiga demokratiska rättighetsinslagen. Det är därför regeringen föreslår stora förändringar när det gäller trygghet och ordning och reda.

Jag tackar ledamoten för frågan och ser fram emot att diskutera det här ytterligare.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 5 december

2025/26:216 Ökad innovationskraft i svensk sjukvård

av *Karin Sundin* (S)

till sjukvårdsminister Elisabet Lann (KD)

2025/26:217 Statsministerns ansvar för utlämnande av uppgifter till rättsväsendet

av *Laila Naraghi* (S)

till statsminister Ulf Kristersson (M)

2025/26:218 Säkerhetsprövningar

av *Adrian Magnusson* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 5 december

2025/26:285 Telefonförsäljning

av *Amanda Palmstierna* (MP)

till civilminister Erik Slottnér (KD)

2025/26:286 Finansiering av utökad hundtillsyn och konsekvenser för det samlade djurskyddet

av *Stina Larsson* (C)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2025/26:287 Uppdatering av det svenska pantsystemet

av *Stina Larsson* (C)

till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

2025/26:288 Proposition med anledning av Kontantutredningens förslag

av *Ingela Nylund Watz* (S)

till finansmarknadsminister Niklas Wykman (M)

Prot. 2025/26:47
8 december

*Svar på
interpellationer*

Prot. 2025/26:47
8 december

2025/26:289 Eventuella systematiska brister inom Polismyndigheten
av *Björn Söder* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:290 Vitbok om Sveriges stöd till kommunistregimer
av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 14.17.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 12 anf. 42 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA BLOMDAHL

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Avsägelse.....	1
§ 3 Meddelande om frågestund.....	1
§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning.....	1
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott.....	1
§ 6 Ärenden för bordläggning.....	2
§ 7 Svar på interpellation 2025/26:85 om användningen av statsministerbostaden.....	2
Anf. 1 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M).....	2
Anf. 2 LINUS SKÖLD (S).....	3
Anf. 3 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M).....	3
Anf. 4 LINUS SKÖLD (S).....	3
Anf. 5 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M).....	4
Anf. 6 LINUS SKÖLD (S).....	5
Anf. 7 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M).....	5
§ 8 Svar på interpellation 2025/26:155 om regeringens hantering av gröna kreditgarantier.....	6
Anf. 8 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M).....	6
Anf. 9 FREDRIK OLOVSSON (S).....	6
Anf. 10 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S).....	7
Anf. 11 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M).....	8
Anf. 12 FREDRIK OLOVSSON (S).....	9
Anf. 13 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S).....	10
Anf. 14 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M).....	11
Anf. 15 FREDRIK OLOVSSON (S).....	12
Anf. 16 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M).....	13
§ 9 Svar på interpellation 2025/26:123 om aktiebolag i skolan.....	14
Anf. 17 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L).....	14
Anf. 18 LINUS SKÖLD (S).....	14
Anf. 19 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L).....	15
Anf. 20 LINUS SKÖLD (S).....	15
Anf. 21 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L).....	16
Anf. 22 LINUS SKÖLD (S).....	16
Anf. 23 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L).....	17

§ 10 Svar på interpellation 2025/26:124 om	
legitimationsundantaget för engelskspråkiga skolor	17
Anf. 24 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA	
MOHAMSSON (L).....	17
Anf. 25 NIKLAS SIGVARDSSON (S)	18
Anf. 26 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA	
MOHAMSSON (L).....	19
Anf. 27 NIKLAS SIGVARDSSON (S)	19
Anf. 28 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA	
MOHAMSSON (L).....	20
Anf. 29 NIKLAS SIGVARDSSON (S)	21
Anf. 30 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA	
MOHAMSSON (L).....	22
§ 11 Svar på interpellation 2025/26:139 om elever i anpassad	
skolas rätt till adekvat utbildning.....	22
Anf. 31 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA	
MOHAMSSON (L).....	22
Anf. 32 MATS WIKING (S).....	23
Anf. 33 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA	
MOHAMSSON (L).....	24
Anf. 34 MATS WIKING (S).....	25
Anf. 35 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA	
MOHAMSSON (L).....	26
Anf. 36 MATS WIKING (S).....	26
Anf. 37 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA	
MOHAMSSON (L).....	27
§ 12 Svar på interpellation 2025/26:141 om hot och våld i	
skolan och i fritidshemmet.....	27
Anf. 38 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA	
MOHAMSSON (L).....	27
Anf. 39 MATS WIKING (S).....	28
Anf. 40 LOUISE THUNSTRÖM (S).....	29
Anf. 41 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA	
MOHAMSSON (L).....	30
Anf. 42 MATS WIKING (S).....	31
Anf. 43 LOUISE THUNSTRÖM (S).....	32
Anf. 44 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA	
MOHAMSSON (L).....	33
Anf. 45 MATS WIKING (S).....	33
Anf. 46 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA	
MOHAMSSON (L).....	34
§ 13 Svar på interpellation 2025/26:142 om den ökade	
otryggheten för hbtqi-personer	35
Anf. 47 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA	
MOHAMSSON (L).....	35
Anf. 48 ULRIKA WESTERLUND (MP)	36
Anf. 49 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	37
Anf. 50 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA	
MOHAMSSON (L).....	38
Anf. 51 ULRIKA WESTERLUND (MP)	39

Anf. 52 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	40	Prot. 2025/26:47
Anf. 53 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L)	40	8 december
Anf. 54 ULRIKA WESTERLUND (MP)	41	
Anf. 55 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L)	42	
§ 14 Svar på interpellation 2025/26:192 om hat och hot mot hbtqi-personer i svenska skolan.....	42	
Anf. 56 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L)	42	
Anf. 57 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	43	
Anf. 58 ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V)	44	
Anf. 59 ULRIKA WESTERLUND (MP)	45	
Anf. 60 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L)	46	
Anf. 61 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	47	
Anf. 62 ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V)	48	
Anf. 63 ULRIKA WESTERLUND (MP)	48	
Anf. 64 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L)	49	
Anf. 65 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	50	
Anf. 66 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L)	50	
§ 15 Anmälan om interpellationer.....	51	
§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	51	
§ 17 Kammaren åtskildes kl. 14.17.....	52	